

SEMESTRÁLNÍ PRÁCE

Tvorba lineárních regresních modelů

Úloha 1 – Porovnání regresních přímek u jednoduchého lineárního regresního modelu

Porovnání kalibračních přímek stanovení *Pyrenophora teres* u různě připravených standardů

Úvod

Pyrenophora teres je fytopatogenní houba napadající ječmen. V pletivech hostitele je detekována pomocí polymerázové řetězové reakce (PCR) se specifickými primery. Kvantifikace se provádí metodou PCR v reálném čase (real-time PCR) na základě kalibrace, která je závislostí tzv. Ct hodnot na koncentraci ředící řady standardů. Ct hodnota je definována jako cyklus, ve kterém dojde ke statisticky významnému vzrůstu fluorescence nad úroveň fluorescence pozadí.

Pro přípravu kalibrační přímky se používá sériově ředěná řada standardů o známé koncentraci. V této práci byly použity předem připravené plasmidové standardy, kde cílový úsek DNA byl klonován do komerčně dodávaného pGEM-T Easy vektoru. Tyto plasmidové standardy byly: 1) sériově ředěny (E1 – E8); 2) smíchané standardy houby (E) a hostitele (C) ve vzájemném poměru E:C 1:1000 (EC1 – EC8) a 3) k sériově ředěným standardům E bylo přidáno konstantní množství standardu C (Ek1 – Ek8). Reakce byly prováděny v přístroji ABI PRISM 7900. Výstup z programu SDS software v textovém formátu byl upraven v MS Excel.

Cílem úlohy je porovnat lineární regresní modely pro 3 různé varianty přípravy standardů E, EC a Ek.

Data

Data jsou uvedena v Tabulce 1 a dále v souboru MS Excel: 2.1_Lineární regrese v listu: Úloha 1.

Tabulka 1 – data pro porovnání vlivu příměsi hostitelské rostliny na stanovení *P. teres*

log c	Ct (E)	Ct (EC)	Ct (Ek)
9.30	9.71	10.09	10.80
9.30	10.45	9.99	11.10
9.30	10.45	9.99	10.56
9.30	10.49	9.96	10.62
7.30	18.3	17.82	19.15
7.30	19.37	17.32	19.20
7.30	18.91	18.28	19.09
7.30	18.66	18.52	18.55
6.30	17.19	21.40	18.40
6.30	18.24	19.48	18.23
6.30	18.03	20.45	18.09

6.30	18.07	20.59	18.28
5.30	21.55	22.69	22.84
5.30	22.24	22.49	23.13
5.30	22.77	23.02	22.38
5.30	22.88	23.96	22.98
4.30	26.87	27.03	27.44
4.30	27.18	28.11	27.43
4.30	27.61	27.25	27.08
4.30	26.96	27.75	27.45
3.30	29.57	30.02	30.70
3.30	30.42	29.67	30.91
3.30	30.72	31.63	30.27
3.30	30.89	31.13	30.18
2.30	34.95	33.33	34.22
2.30	35.14	34.35	34.40
2.30	35.16	34.70	34.57
2.30	35.92	34.65	34.21
1.30	37.48	36.50	35.87
1.30	38.32	37.70	36.32
1.30	37.99	37.25	36.58
1.30	37.2	35.83	36.19

Výsledky

Použitý program: QC Expert

- **Návrh modelu pro všechny tři druhy standardů**

$$y = b_0 + b_1 x$$

a) Standardy E

- **Předběžná analýza dat**

Proměnná	Průměr	Směr.Odch.	r	Významnost
log c	4.925	2.53682555	-0.9967447502	0

Pearsonův párový korelační koeficient r ukazuje na silnou zápornou korelaci proměnných x a y.

Analýza rozptylu

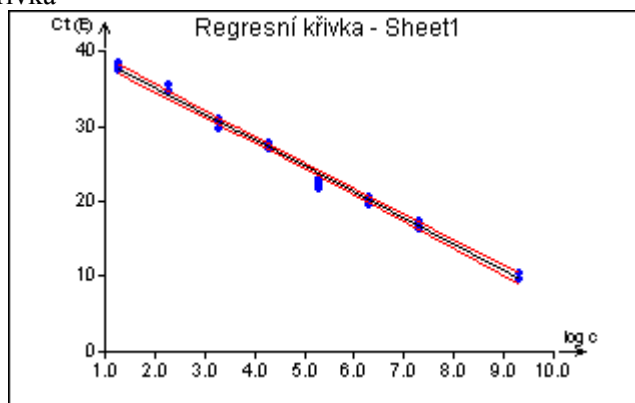
Průměr Y : 24.9540625

Zdroj	Součet čtverců	Průměrný čtverec	Rozptyl
Celková variabilita	2442.851372	76.33910537	78.80165716
Variabilita vysvětlená modelem	2426.973075	75.8429086	78.28945403
Reziduální variabilita	15.8782968	0.4961967751	0.5122031227
Hodnota kritéria F :	4585.453538		
Kvantil F (1-alfa, m-1, n-m) :	4.170876786		

▪ **Odhady parametrů**

Proměnná	Odhad	Směr.Odch.	Závěr	p	Spodní mez	Horní mez
Abs	42.1318515	0.2844124429	Významný	0	41.55100381	42.7126992
log c	-3.48787594	0.05150742994	Významný	0	-3.593068145	-3.382683734

Obrázek 1 - Regresní křivka

▪ **Statistické charakteristiky regrese**

Vícenásobný korelační koeficient R :	0.9967447502
Koeficient determinace R ² :	0.9935000971
Predikovaný korelační koeficient Rp :	0.9854681183
Střední kvadratická chyba predikce MEP :	0.556705319
Akaikeho informační kritérium :	-18.42504662

▪ **Regresní diagnostika**

Data

Analýza klasických reziduí

Index	Y naměřené	Y vypočítané	Směr. odch. Y	Reziduum	Reziduum [%Y]	Váhy
1	9.71	9.694605263	0.2594614889	0.01539473684	0.1585451786	1
2	10.45	9.694605263	0.2594614889	0.7553947368	7.228657769	1
3	10.45	9.694605263	0.2594614889	0.7553947368	7.228657769	1
4	10.49	9.694605263	0.2594614889	0.7953947368	7.582409312	1
5	16.19	16.67035714	0.1774952313	-0.4803571429	-2.966999029	1
6	17.26	16.67035714	0.1774952313	0.5896428571	3.416239033	1
7	16.8	16.67035714	0.1774952313	0.1296428571	0.7716836735	1
8	16.55	16.67035714	0.1774952313	-0.1203571429	-0.7272334916	1
9	19.46	20.15823308	0.1468187646	-0.6982330827	-3.588042563	1
10	20.51	20.15823308	0.1468187646	0.3517669173	1.715099548	1
11	20.3	20.15823308	0.1468187646	0.1417669173	0.6983591985	1
12	20.34	20.15823308	0.1468187646	0.1817669173	0.8936426612	1
13	21.55	23.64610902	0.1300498858	-2.096109023	-9.726724003	1
14	22.24	23.64610902	0.1300498858	-1.406109023	-6.322432655	1
15	22.77	23.64610902	0.1300498858	-0.8761090226	-3.847646125	1
16	22.88	23.64610902	0.1300498858	-0.7661090226	-3.348378595	1
17	26.87	27.13398496	0.132575362	-0.2639849624	-0.9824524094	1
18	27.18	27.13398496	0.132575362	0.04601503759	0.1692974157	1
19	27.61	27.13398496	0.132575362	0.4760150376	1.724067503	1

20	26.96	27.13398496	0.132575362	-0.1739849624	-0.645344816	1
21	29.57	30.6218609	0.1534454663	-1.051860902	-3.557189389	1
22	30.42	30.6218609	0.1534454663	-0.2018609023	-0.6635795603	1
23	30.72	30.6218609	0.1534454663	0.09813909774	0.3194632088	1
24	30.89	30.6218609	0.1534454663	0.2681390977	0.8680449911	1
25	34.5	34.10973684	0.1866033931	0.3902631579	1.131197559	1
26	34.69	34.10973684	0.1866033931	0.5802631579	1.67271017	1
27	34.71	34.10973684	0.1866033931	0.6002631579	1.729366632	1
28	35.47	34.10973684	0.1866033931	1.360263158	3.834968023	1
29	37.48	37.59761278	0.2267204715	-0.117612782	-0.313801446	1
30	38.32	37.59761278	0.2267204715	0.722387218	1.885144097	1
31	37.99	37.59761278	0.2267204715	0.392387218	1.03286975	1
32	37.2	37.59761278	0.2267204715	-0.397612782	-1.068851564	1

Reziduální součet čtverců : 15.8782968
 Průměr absolutních reziduí : 0.540643797
 Reziduální směr. odchylka : 0.7275139587
 Reziduální rozptyl : 0.5292765602
 Šikmost reziduí : 0.7438398276
 Špičatost reziduí : 3.925380821

Indikace vlivných dat

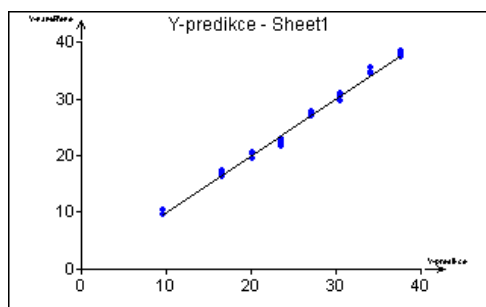
A. Analýza reziduí

Index	Standardní	Jackknife	Predikované	Diag(Hii)	Diag(H*ii)	Cookova vzdál.
1	0.02265018869	0.0222696765	0.01763819095	0.1271929825	0.1272079084	0.00165039063
2	1.111407977	1.115943066	0.8654773869	0.1271929825	0.1631301623	0.08098198824
3	1.111407977	1.115943066	0.8654773869	0.1271929825	0.1631301623	0.08098198824
4	1.170259749	1.177787281	0.9113065327	0.1271929825	0.1670368521	0.08527018271
5	-0.6808462031	-0.6746350212	-0.5107594937	0.05952380952	0.07405578279	-0.0215457659
6	0.8357450419	0.8314337643	0.6269620253	0.05952380952	0.08142028263	0.02644762791
7	0.183752544	0.1807658006	0.1378481013	0.05952380952	0.0605823154	0.00581495392
8	-0.1705912048	-0.1678053307	-0.127974683	0.05952380952	0.06043611404	-0.0053984558
9	-0.9799139488	-0.9792427449	-0.7278772044	0.04072681704	0.0714309564	-0.0208015697
10	0.4936765638	0.4873625634	0.3667015023	0.04072681704	0.04851984205	0.01047974417
11	0.1989584613	0.1957435661	0.1477857609	0.04072681704	0.04199256104	0.00422348137
12	0.2550952427	0.2510800815	0.1894839974	0.04072681704	0.04280759514	0.00541515048
13	-2.928361838	-3.406954971	-2.165300971	0.03195488722	0.3086642276	-0.0483321856
14	-1.964399732	-2.069029372	-1.452524272	0.03195488722	0.1564734428	-0.0324221314
15	-1.22396507	-1.234613566	-0.9050291262	0.03195488722	0.08029552657	-0.0202013652
16	-1.070289952	-1.072985432	-0.7913980583	0.03195488722	0.06891874056	-0.0176649797
17	-0.3690382129	-0.3636618341	-0.2730524951	0.03320802005	0.03759690768	-0.0063379861
18	0.06432679757	0.06324996015	0.047595593	0.03320802005	0.03334137086	0.00110477001
19	0.6654460056	0.6591440125	0.4923655217	0.03320802005	0.0474784622	0.0114285931
20	-0.2432225647	-0.2393706241	-0.1799611147	0.03320802005	0.03511444412	-0.0041771859
21	-1.479103293	-1.510356307	-1.100832787	0.04448621554	0.1141669484	-0.0344315848
22	-0.2838522893	-0.279456849	-0.2112590164	0.04448621554	0.04705247465	-0.0066077090
23	0.1380010059	0.1357245825	0.1027081967	0.04448621554	0.04509278453	0.00321248243
24	0.3770512066	0.371595286	0.2806229508	0.04448621554	0.04901431932	0.00877725759
25	0.5550011023	0.5484958052	0.4177464789	0.06578947368	0.07538151837	0.01954229233
26	0.8252039316	0.8207018752	0.6211267606	0.06578947368	0.08699485462	0.02905647647
27	0.8536463347	0.8496813053	0.6425352113	0.06578947368	0.08848182307	0.03005796953
28	1.934457652	2.0329582	1.456056338	0.06578947368	0.182320603	0.06811470605
29	-0.1701365591	-0.1673576771	-0.1302637058	0.09711779449	0.09798896894	-0.0091503007
30	1.044992505	1.046654203	0.8000902151	0.09711779449	0.1299829877	0.05620188698
31	0.5676203726	0.5611010346	0.4345940319	0.09711779449	0.1068145353	0.03052781324
32	-0.5751795805	-0.5686561907	-0.4403816794	0.09711779449	0.1070745251	-0.0309343632

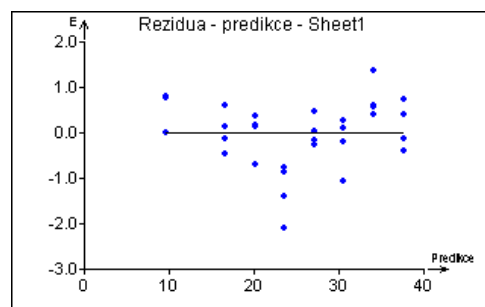
B. Analýza vlivu

Index	Atkinsonova vzdálenost	Andrews -Pregibon	st. Vliv na $Y^{\wedge}$	Vliv na param LD(b)	Vliv na rozptyl LD(s)	Celkový vliv LD(b,s)
1	0.03292547125	0.8727920916	0.008501320122	7.974744036E-005	0.01594124942	0.01601850617
2	1.649909519	0.8368698377	0.4260048061	0.1914348348	0.001702364865	0.1956983283
3	1.649909519	0.8368698377	0.4260048061	0.1914348348	0.001702364865	0.1956983283
4	1.74134551	0.8329631479	0.4496134773	0.2121766488	0.003606651492	0.219700467
5	0.6573338061	0.9259442172	-0.1697228589	0.03127932714	0.004164308219	0.03495676733
6	0.8101113991	0.9185797174	0.2091698638	0.04711936944	0.001070569719	0.04783998316
7	0.1761300081	0.9394176846	0.04547657254	0.002279412313	0.01485187643	0.01706262395
8	0.1635019132	0.939563886	-0.04221601247	0.001964588412	0.01500243416	0.01690753564
9	0.7814569808	0.9285690436	-0.2017713248	0.04345581016	9.798451817E-006	0.0435291671
10	0.3889259117	0.9514801579	0.1004202386	0.01103511912	0.008835426589	0.01961511466
11	0.1562076175	0.958007439	0.04033263342	0.00179258415	0.01466502604	0.01640393504
12	0.2003673588	0.9571924049	0.05173462958	0.002946806449	0.01386001085	0.01672106702
13	2.397357872	0.6913357724	-0.6189951409	0.3005238795	1.650908894	2.06048836
14	1.455905315	0.8435265572	-0.375913136	0.1355844138	0.186080429	0.3371366794
15	0.8687554063	0.9197044734	-0.2243116814	0.05270487255	0.006109631751	0.05989541253
16	0.755023208	0.9310812594	-0.194946154	0.04030878932	0.0008276086946	0.04145257739
17	0.2610347499	0.9624030923	-0.0673988826	0.004989390392	0.01172974305	0.01658563583
18	0.04540052317	0.9666586291	0.01172236468	0.0001516077843	0.01582070027	0.01596759092
19	0.4731304644	0.9525215378	0.1221617606	0.01622012662	0.004532369456	0.02048507181
20	0.1718191054	0.9648855559	-0.04436350225	0.002167363159	0.01404492139	0.01614877416
21	1.262174191	0.8858330516	-0.3258919749	0.108462103	0.03139504834	0.1449251504
22	0.2335364316	0.9529475253	-0.06029884735	0.004001058306	0.01338120155	0.01726790779
23	0.1134222861	0.9549072155	0.02928550835	0.0009457477464	0.01532958676	0.01624637541
24	0.3105346582	0.9509856807	0.08017970397	0.007059435803	0.01155846176	0.01843061117
25	0.5637346996	0.9246184816	0.1455556736	0.02312975891	0.007294409029	0.0299419979
26	0.8435034885	0.9130051454	0.2177916642	0.05111119994	0.001232163044	0.05193662785
27	0.873288056	0.9115181769	0.2254820065	0.05469216978	0.0008179343662	0.05516642377
28	2.089440009	0.817679397	0.5394910906	0.2798712478	0.1704985703	0.4816216649
29	0.2125813338	0.9020110311	-0.05488826437	0.003321002446	0.01500744768	0.01822794314
30	1.329482759	0.8700170123	0.3432709724	0.1250471978	0.0004554592831	0.1264169688
31	0.7127226451	0.8931854647	0.1840241957	0.03694550941	0.006974218249	0.0431746335
32	0.7223193674	0.8929254749	-0.1865020587	0.03793550853	0.006782399293	0.04396424602

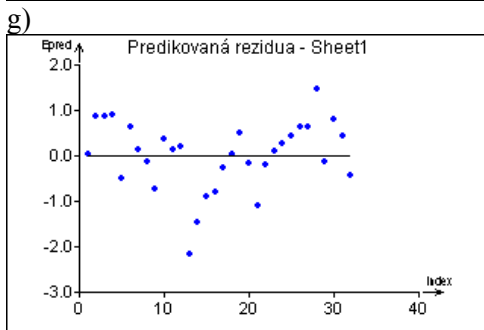
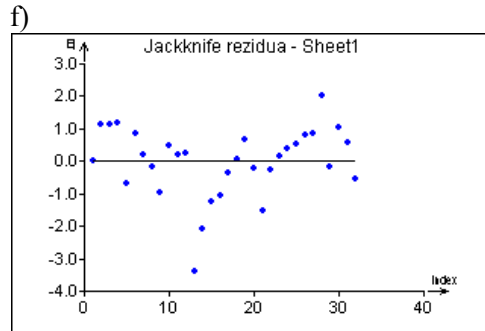
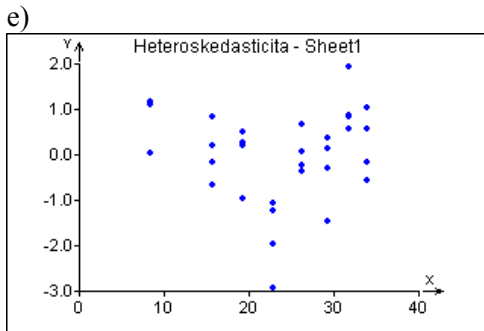
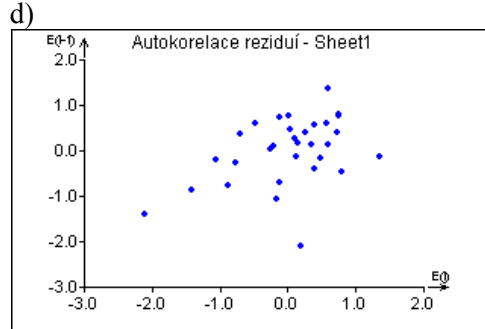
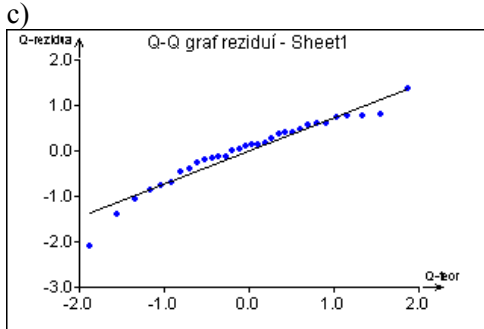
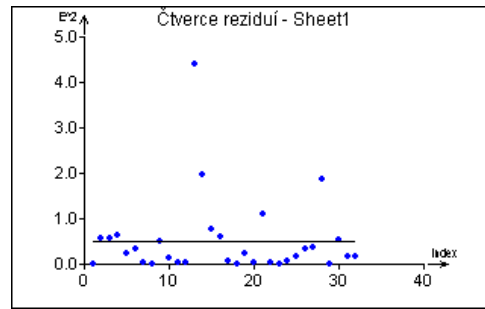
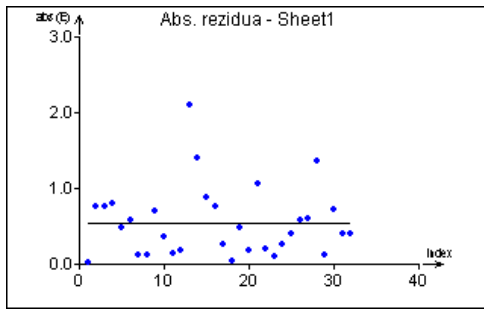
Obrázek 2 - Analýza reziduí: a) Graf predikcw y; b) Graf predikce reziduí; c) Indexový graf rezuiú; d) Graf RSC; e) Q-Q graf rezuiú; f) Graf autokorelace reziduí; g) Heteroskedasticita reziduí; h) Graf Jacknife reziduí; i) Graf predikovaných reziduí

a)

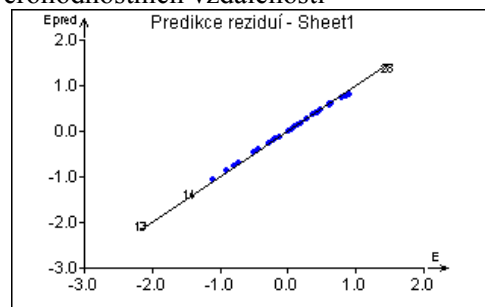
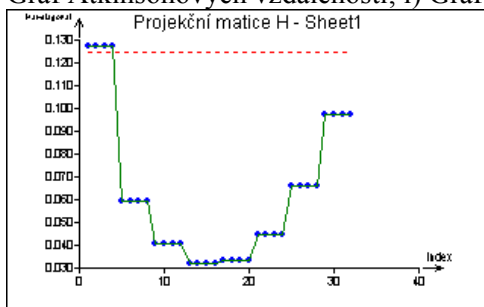

b)

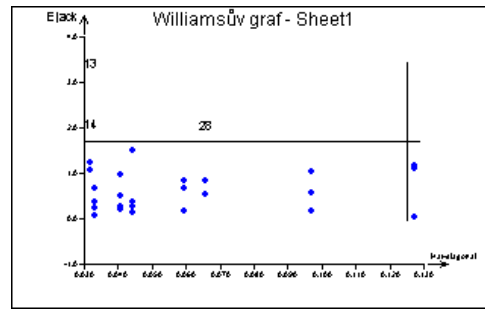
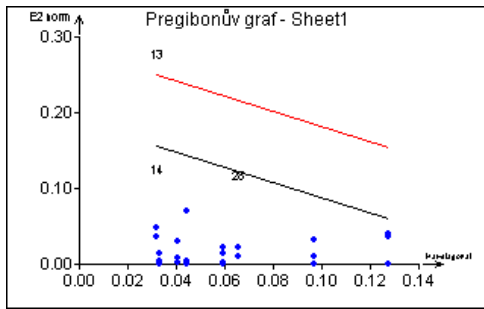
i)

Obrázek 3 - Vlivná data: a) Graf prvků H-projekční matice; b) Graf predikce reziduí; c) Pregibonův graf; d) Williamsův graf; e) McCulloh-Meeterův graf; f) L-R graf; g) Graf Cookovy vzdálenosti; h) Graf Atkinsonových vzdáleností; i) Graf věrohodnostních vzdáleností

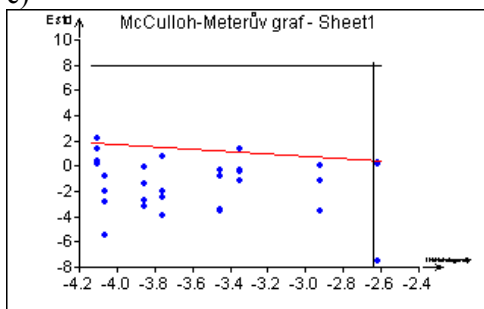

a)

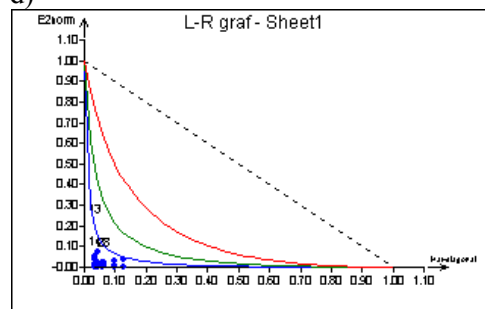
b)

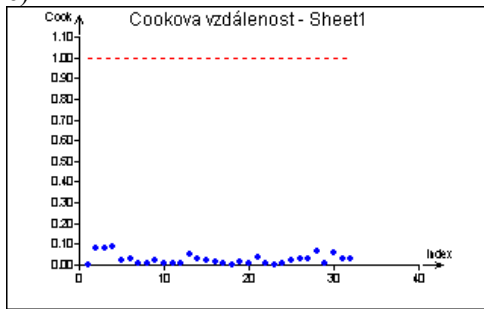
c)

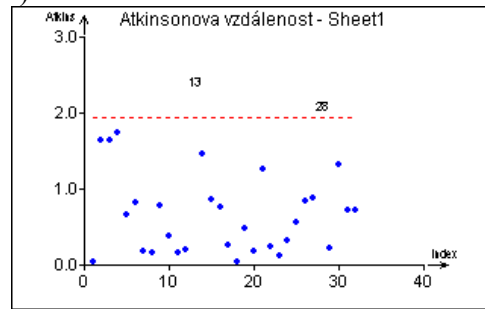
d)

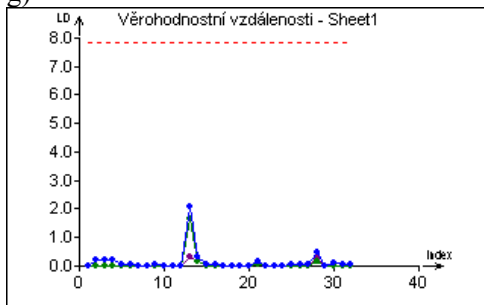
e)

f)

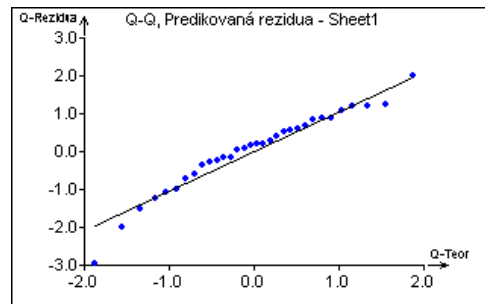
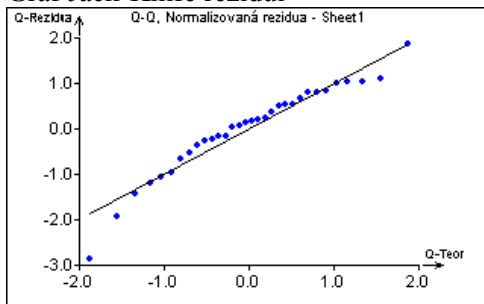
g)

h)

i)

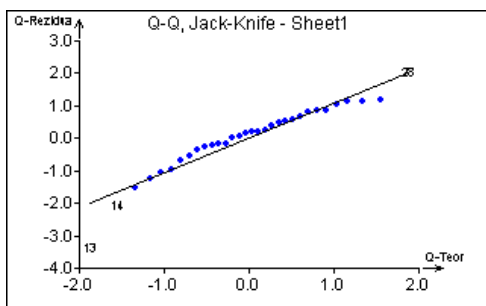
Obrázek 4 - Rankitové grafy: a) Graf normalizovaných reziduí; b) Graf predikovaných reziduí; c) Graf Jack-Knife reziduí

a)

b)

c)

Jako outliers byly indikovány body: 13, 14 a 28.

Model

Z obrázku 1 vyplývá, že model je lineární, data nevykazují nelineární průběh.

Metoda

Fisher-Snedecorův test významnosti modelu

Hodnota kritéria F : 4585.453538

Kvantil F (1-alfa, m-1, n-m) : 4.170876786

Pravděpodobnost : 2.263035391E-034

Závěr : Model je významný

Scottovo kritérium multikolinearity

Hodnota kritéria SC : -0.48623478

Závěr : Model je korektní.

Cook-Weisbergův test heteroskedasticity

Hodnota kritéria CW : 0.003882961859

Kvantil $\chi^2(1-\text{alfa}, 1)$: 3.841458829

Pravděpodobnost : 0.9503132445

Závěr : Rezidua vykazují homoskedasticitu.

Obrázek 2g nevykazuje klín.

Jarque-Berrův test normality

Hodnota kritéria JB : 5.108918631

Kvantil $\chi^2(1-\text{alfa}, 2)$: 5.991464547

Pravděpodobnost : 0.0777342504

Závěr : Rezidua mají normální rozdělení.

Waldův test autokorelace

Hodnota kritéria WA : 6.806564011

Kvantil $\chi^2(1-\text{alfa}, 1)$: 3.841458829

Pravděpodobnost : 0.009082336455

Závěr : Autokorelace je významná

Obrázek 2f vykazuje mrak bodů, ale s přímkovou orientací.

Durbin-Watsonův test autokorelace

Hodnota kritéria DW : -1

Kritické hodnoty DW 1.31 1.57

Závěr : Rezidua jsou pozitivně autokorelována!

Znaménkový test reziduí

Hodnota kritéria Sg : 1.46847626

Kvantil $N(1-\alpha/2)$: 1.959963999
 Pravděpodobnost : 0.1419749003
 Závěr : V reziduích není trend.

▪ **Konstrukce zpřesněného modelu**

Po vynechání bodů 13, 14 a 28 byly nalezeny nové odhady parametrů:

Proměnná	Odhad	Směr.Odch.	Závěr	p	Spodní mez	Horní mez
Abs	42.08251884	0.2117573857	Významný	0	41.64802857	42.5170091
log c	-3.463186222	0.0377150408	Významný	0	-3.540571093	-3.38580135

Statistické charakteristiky regrese

Vícenásobný korelační koeficient R : 0.9984027615
 Koeficient determinace R^2 : 0.9968080742
 Predikovaný korelační koeficient R_p : 0.9926474915
 Střední kvadratická chyba predikce MEP : 0.2937089303
 Akaikeho informační kritérium : -35.68009661

Analýza klasických reziduí

Index	Y naměřené	Y vypočítané	Směr. odch. Y	Reziduum	Reziduum [%Y]	Váhy
1	9.71	9.874886975	0.1893539074	-0.1648869752	-1.69811509	1
2	10.45	9.874886975	0.1893539074	0.5751130248	5.503473921	1
3	10.45	9.874886975	0.1893539074	0.5751130248	5.503473921	1
4	10.49	9.874886975	0.1893539074	0.6151130248	5.863803859	1
5	16.19	16.80125942	0.130460885	-0.6112594187	-3.775536867	1
6	17.26	16.80125942	0.130460885	0.4587405813	2.65782492	1
7	16.8	16.80125942	0.130460885	-0.00125941873	-0.007496540058	1
8	16.55	16.80125942	0.130460885	-0.2512594187	-1.518183799	1
9	19.46	20.26444564	0.1089490044	-0.8044456405	-4.133841935	1
10	20.51	20.26444564	0.1089490044	0.2455543595	1.197242123	1
11	20.3	20.26444564	0.1089490044	0.03555435953	0.1751446282	1
12	20.34	20.26444564	0.1089490044	0.07555435953	0.3714570282	1
13	22.77	23.72763186	0.09779865647	-0.9576318622	-4.205673528	1
14	22.88	23.72763186	0.09779865647	-0.8476318622	-3.704684712	1
15	26.87	27.19081808	0.1005192393	-0.320818084	-1.193963841	1
16	27.18	27.19081808	0.1005192393	-0.01081808396	-0.03980163341	1
17	27.61	27.19081808	0.1005192393	0.419181916	1.518224977	1
18	26.96	27.19081808	0.1005192393	-0.230818084	-0.8561501631	1
19	29.57	30.65400431	0.1161400289	-1.084004306	-3.66589214	1
20	30.42	30.65400431	0.1161400289	-0.2340043057	-0.7692449234	1
21	30.72	30.65400431	0.1161400289	0.06599569429	0.214829734	1
22	30.89	30.65400431	0.1161400289	0.2359956943	0.7639873561	1
23	34.5	34.11719053	0.1404198839	0.3828094726	1.109592674	1
24	34.69	34.11719053	0.1404198839	0.5728094726	1.651223616	1
25	34.71	34.11719053	0.1404198839	0.5928094726	1.707892459	1
26	37.48	37.58037675	0.1696815542	-0.1003767492	-0.2678141654	1
27	38.32	37.58037675	0.1696815542	0.7396232508	1.930123306	1
28	37.99	37.58037675	0.1696815542	0.4096232508	1.07823967	1
29	37.2	37.58037675	0.1696815542	-0.3803767492	-1.022518143	1

Reziduální součet čtverců : 7.381793541
 Průměr absolutních reziduí : 0.4137648937
 Reziduální směr. odchylka : 0.5228764298
 Reziduální rozptyl : 0.2733997608
 Šikmost reziduí : 0.2621032472

Špičatost reziduí : 2.321726335

Testování regresního tripletu

Fisher-Snedecorův test významnosti modelu
Hodnota kritéria F : 8431.843286
Kvantil F (1-alfa, m-1, n-m) : 4.210008468
Pravděpodobnost : 3.07324183E-035
Závěr : Model je významný

Scottovo kritérium multikolinearity
Hodnota kritéria SC : -0.4794282263
Závěr : Model je korektní.

Cook-Weisbergův test heteroskedasticity
Hodnota kritéria CW : 0.003140798745
Kvantil $\chi^2(1-\text{alfa}, 1)$: 3.841458829
Pravděpodobnost : 0.9553076877
Závěr : Rezidua vykazují homoskedasticitu.

Jarque-Berrův test normality
Hodnota kritéria JB : 1.822732352
Kvantil $\chi^2(1-\text{alfa}, 2)$: 5.991464547
Pravděpodobnost : 0.4019746806
Závěr : Rezidua mají normální rozdělení.

Waldův test autokorelace
Hodnota kritéria WA : 2.191458366
Kvantil $\chi^2(1-\text{alfa}, 1)$: 3.841458829
Pravděpodobnost : 0.1387778622
Závěr : Autokorelace je nevýznamná

Durbin-Watsonův test autokorelace
Hodnota kritéria DW : -1
Kritické hodnoty DW : 1.27 1.56
Závěr : Pozitivní autokorelace reziduí není prokázána.

Znaménkový test reziduí
Hodnota kritéria Sg : 0.750816549
Kvantil $N(1-\text{alfa}/2)$: 1.959963999
Pravděpodobnost : 0.4527630685
Závěr : V reziduích není trend.

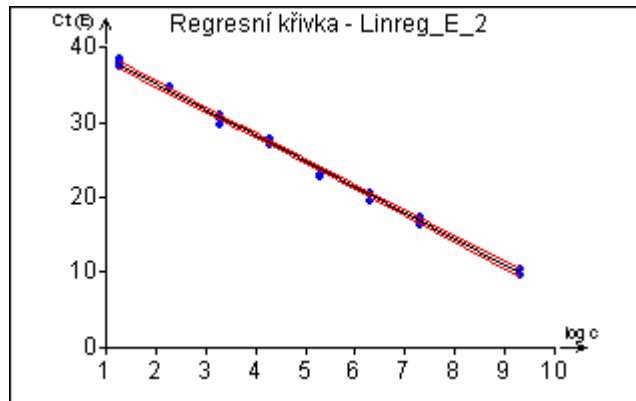
- Výsledný model pro standardy E je:

$$y = 42,08 (0,21) - 3,46 (0,04) x,$$

kde $x = \log n$ a $y = Ct$

$D = 99,68 \%$

Obrázek 5 – Výsledná regresní křivka

b) Standardy EC

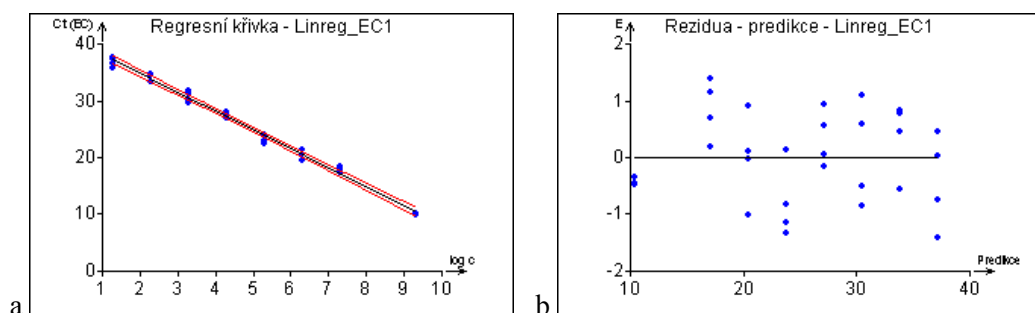
- Charakteristiky proměnných

Proměnná	Průměr	Směr.Odch.	Kor.vs.Y	Významnost
log c	4.925	2.53682555	-0.9959132613	0

- Odhady parametrů

Proměnná	Odhad	Směr.Odch.	Závěr	Pravděpodobnost	Spodní mez	Horní mez
Abs	41.58843797	0.3062209106	Významný	0	40.96305144	42.2138245
log c	-3.349492481	0.05545696923	Významný	0	-3.462750722	-3.23623424

Obrázek 6 - Regresní křivka (a) a Graf predikovaných reziduí (b)

▪ **Statistické charakteristiky regrese**

Vícenásobný korelační koeficient R : 0.9959132613
 Koeficient determinace R² : 0.991843224
 Predikovaný korelační koeficient Rp : 0.9816945039
 Střední kvadratická chyba predikce MEP : 0.6484264021
 Akaikeho informační kritérium : -13.69664195

▪ **Regresní diagnostika**

Data

Analýza klasických reziduí

Index	Y naměřené	Y vypočítané	Směr. odch. Y	Reziduum	Reziduum [%Y]	Váhy
1	10.09	10.43815789	0.2793567418	-0.3481578947	-3.450524229	1
2	9.99	10.43815789	0.2793567418	-0.4481578947	-4.486065012	1
3	9.99	10.43815789	0.2793567418	-0.4481578947	-4.486065012	1
4	9.96	10.43815789	0.2793567418	-0.4781578947	-4.800782076	1
5	17.82	17.13714286	0.1911053919	0.6828571429	3.831970499	1
6	17.32	17.13714286	0.1911053919	0.1828571429	1.055757176	1
7	18.28	17.13714286	0.1911053919	1.142857143	6.251953736	1
8	18.52	17.13714286	0.1911053919	1.382857143	7.466831225	1
9	21.4	20.48663534	0.1580766837	0.9133646617	4.268059167	1
10	19.48	20.48663534	0.1580766837	-1.006635338	-5.167532538	1
11	20.45	20.48663534	0.1580766837	-0.03663533835	-0.1791459088	1
12	20.59	20.48663534	0.1580766837	0.1033646617	0.5020138983	1
13	22.69	23.83612782	0.1400219837	-1.14612782	-5.05124645	1
14	22.49	23.83612782	0.1400219837	-1.34612782	-5.985450509	1
15	23.02	23.83612782	0.1400219837	-0.8161278195	-3.545298955	1
16	23.96	23.83612782	0.1400219837	0.1238721805	0.5169957448	1
17	27.03	27.1856203	0.142741111	-0.1556203008	-0.5757317823	1
18	28.11	27.1856203	0.142741111	0.9243796992	3.288437208	1
19	27.25	27.1856203	0.142741111	0.06437969925	0.2362557771	1
20	27.75	27.1856203	0.142741111	0.5643796992	2.033800718	1
21	30.02	30.53511278	0.1652115144	-0.515112782	-1.715898674	1
22	29.67	30.53511278	0.1652115144	-0.865112782	-2.915782885	1
23	31.63	30.53511278	0.1652115144	1.094887218	3.46154669	1
24	31.13	30.53511278	0.1652115144	0.594887218	1.91097725	1
25	33.33	33.88460526	0.2009119586	-0.5546052632	-1.663982188	1
26	34.35	33.88460526	0.2009119586	0.4653947368	1.354860952	1
27	34.7	33.88460526	0.2009119586	0.8153947368	2.34984074	1
28	34.65	33.88460526	0.2009119586	0.7653947368	2.208931419	1
29	36.5	37.23409774	0.2441051753	-0.7340977444	-2.011226697	1
30	37.7	37.23409774	0.2441051753	0.4659022556	1.235815002	1
31	37.25	37.23409774	0.2441051753	0.01590225564	0.04269061917	1
32	35.83	37.23409774	0.2441051753	-1.404097744	-3.918776847	1

Reziduální součet čtverců : 18.40672049
 Průměr absolutních reziduí : 0.6439332707
 Reziduální směr. odchylka : 0.7832990167
 Reziduální rozptyl : 0.6135573496
 Šikmost reziduí : 0.005660337767
 Špičatost reziduí : 1.991079053

Indikace vlivných dat

A. Analýza reziduí

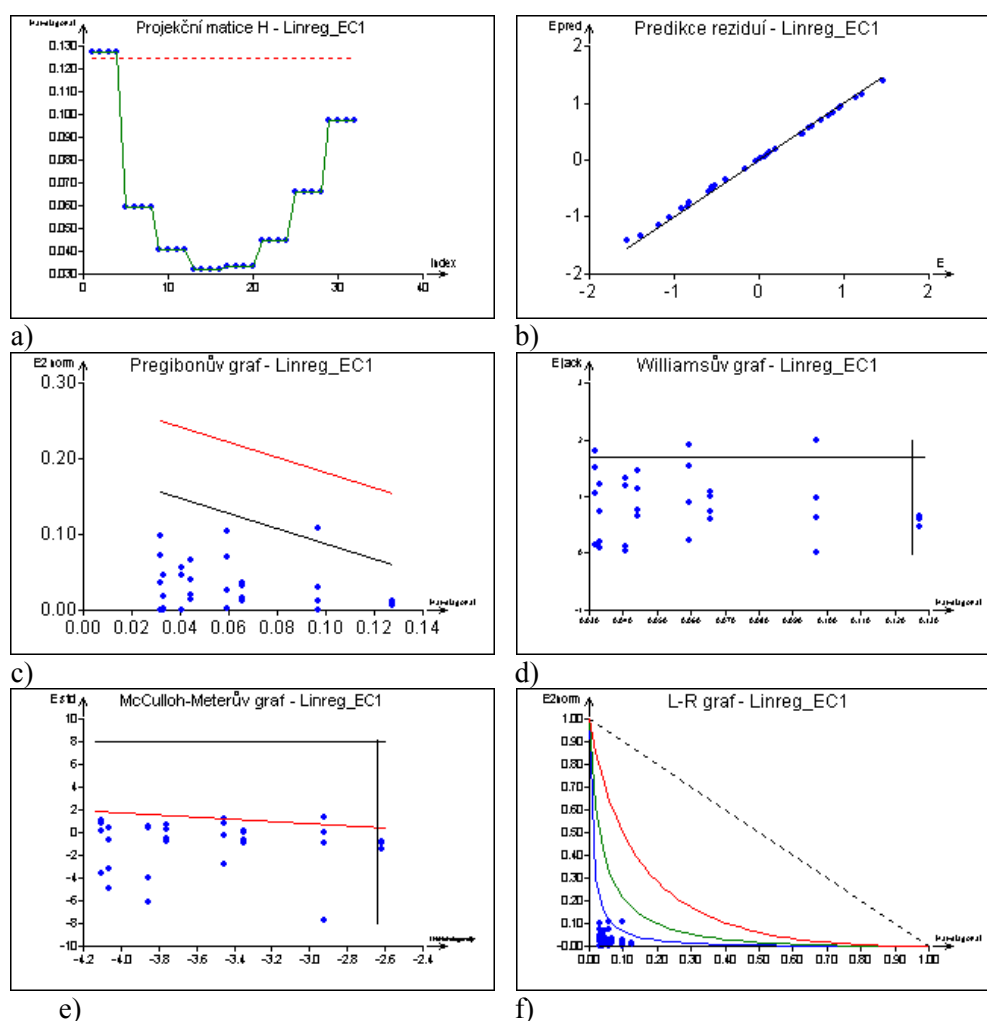
Index	Standardní	Jackknife	Predikované	Diag(Hii)	Diag(H*ii)	Cookova vzdál.
1	-0.4757617812	-0.4695399028	-0.398894472	0.1271929825	0.1337782902	-0.034666059
2	-0.6124129353	-0.6059189543	-0.5134673367	0.1271929825	0.1381045133	-0.044623053
3	-0.6124129353	-0.6059189543	-0.5134673367	0.1271929825	0.1381045133	-0.044623053
4	-0.6534082816	-0.6470465394	-0.547839196	0.1271929825	0.1396142594	-0.047610151
5	0.898935171	0.8959753767	0.7260759494	0.0595238095	0.08485661543	0.028447315
6	0.2407190416	0.2369019565	0.1944303797	0.05952380952	0.06134035988	0.007617691
7	1.50449401	1.53838009	1.215189873	0.05952380952	0.1304828079	0.047610569
8	1.820437752	1.897723954	1.470379747	0.05952380952	0.163414879	0.057608789
9	1.190544057	1.199205379	0.9521423906	0.04072681704	0.08604912232	0.025272816
10	-1.312119649	-1.328756698	-1.049372959	0.04072681704	0.0957781612	-0.027853617
11	-0.0477530894	-0.0469522438	-0.03819072502	0.04072681704	0.04079973324	-0.0010137
12	0.1347328058	0.132508324	0.1077531025	0.04072681704	0.04130727097	0.002860102
13	-1.487159927	-1.519236029	-1.183961165	0.03195488722	0.1033206136	-0.024545358
14	-1.746670237	-1.811913408	-1.390563107	0.03195488722	0.1304004581	-0.028828537
15	-1.058967916	-1.061191669	-0.8430679612	0.03195488722	0.06814083453	-0.017478111
16	0.1607305395	0.1580970803	0.127961165	0.03195488722	0.03278851302	0.002652834
17	-0.2020561852	-0.1987953565	-0.1609656513	0.03320802005	0.03452371765	-0.003470180
18	1.200207395	1.209427893	0.9561309138	0.03320802005	0.07963007709	0.020612764
19	0.08359009959	0.08219469645	0.06659105638	0.03320802005	0.03343319572	0.001435604
20	0.7327862015	0.7270053708	0.5837653921	0.03320802005	0.05051281072	0.012585116
21	-0.6727539662	-0.6664930339	-0.539095082	0.04448621554	0.05890166659	-0.015660833
22	-1.129865295	-1.13529235	-0.9053901639	0.04448621554	0.08514637148	-0.026301782
23	1.429958146	1.456434205	1.145862295	0.04448621554	0.1096134076	0.03328755
24	0.7769419619	0.7716862987	0.6225836066	0.04448621554	0.06371238907	0.018086189
25	-0.7325445255	-0.7267612336	-0.5936619718	0.06578947368	0.08250005492	-0.025793821
26	0.6147117406	0.6082223417	0.4981690141	0.06578947368	0.07755649439	0.021644779
27	1.077005557	1.079987853	0.8728169014	0.06578947368	0.1019104425	0.03792273
28	1.010963584	1.011348097	0.8192957746	0.06578947368	0.09761638731	0.035597309
29	-0.9863039249	-0.9858416299	-0.8130603747	0.09711779449	0.1263951173	-0.053045492
30	0.625967355	0.6195051749	0.5160166551	0.09711779449	0.1089104934	0.033665836
31	0.02136562504	0.02100667316	0.01761276891	0.09711779449	0.09713153304	0.001149088
32	-1.886488723	-1.975663415	-1.555128383	0.09711779449	0.2042248958	-0.10145931

B. Analýza vlivu

Index	Atkinsonova vzdálenost	Andrews -Pregibon	st. Vliv na Y [^]	Vliv na param LD(b)	Vliv na rozptyl LD(s)	Celkový vliv LD(b,s)
1	0.6942095695	0.8662217098	-0.1792441401	0.03516528162	0.009276078719	0.04362029646
2	0.8958444935	0.8618954867	-0.2313060536	0.0582461261	0.005841361439	0.0630336788
3	0.8958444935	0.8618954867	-0.2313060536	0.0582461261	0.005841361439	0.0630336788
4	0.9566511747	0.8603857406	-0.2470062712	0.06629685946	0.004824495403	0.0700443243
5	0.8729978227	0.9151433846	0.2254070686	0.05450777414	0.000315394209	0.05462776467
6	0.2308265356	0.9386596401	0.05959915523	0.003911703993	0.01408293266	0.01787996157
7	1.498927877	0.8695171921	0.3870215136	0.1524465752	0.03544310675	0.1955588037
8	1.84905626	0.836585121	0.4774242735	0.222951045	0.1198260596	0.3634795784
9	0.9569919403	0.9139508777	0.2470942565	0.06412429771	0.004460480376	0.06972678104
10	1.060376707	0.9042218388	-0.2737880885	0.07787269918	0.01208041437	0.09220998124
11	0.03746891041	0.9592002668	-0.0096744310	0.000103268801	0.01588242082	0.01598247024
12	0.1057445208	0.958692729	0.0273031178	0.000822068523	0.01535874509	0.01615561639
13	1.069034515	0.8966793864	-0.2760235248	0.07777819612	0.03264398995	0.1140873891
14	1.274981592	0.8695995419	-0.3291988314	0.1072418569	0.09353621767	0.2093820104
15	0.7467243394	0.9318591655	-0.1928033954	0.03946101178	0.000646181009	0.04038299575
16	0.1112475167	0.967211487	0.0287239853	0.000909622194	0.01510833904	0.01599030757
17	0.1426943696	0.9654762823	-0.0368435278	0.001495797543	0.01462528765	0.01607635013
18	0.8681216392	0.9203699229	0.2241480434	0.05273432207	0.004905560406	0.0586128951
19	0.0589989655	0.9665668043	0.01523346741	0.000256003919	0.01572624987	0.01597431244

20	0.5218410274	0.9494871893	0.1347387739	0.01966798018	0.002983881928	0.02239045617
21	0.5569747364	0.9410983334	-0.1438102586	0.02246866579	0.004356861845	0.0264645551
22	0.9487408349	0.9148536285	-0.2449638302	0.06333455404	0.002212539668	0.06635825076
23	1.217112582	0.8903865924	0.3142571175	0.1013854685	0.02445829773	0.1300266982
24	0.6448826184	0.9362876109	0.1665079761	0.02996339651	0.002079546436	0.03171651502
25	0.746952888	0.9174999451	-0.1928624064	0.04028422769	0.002989112873	0.04275025569
26	0.6251206224	0.9224435056	0.1614054507	0.02837205887	0.005783650163	0.03363203998
27	1.109993225	0.8980895575	0.2865990184	0.08701330699	0.000946959229	0.08875071499
28	1.039446447	0.9023836127	0.2683839186	0.07668156176	0.000135938052	0.07713344703
29	1.252237317	0.8736048827	-0.3233262849	0.1114196186	2.3637125E-005	0.111773171
30	0.7869088447	0.8910895066	0.20317899	0.04492570652	0.005502072646	0.04963078857
31	0.026683129	0.902868467	0.0068895544	5.2375392E-005	0.01594313321	0.01599387268
32	2.509530313	0.7957751042	-0.6479579407	0.405740782	0.1475781817	0.596382812

Obrázek 7 - Grafy vlivných bodů: a) Graf bodů projekční matice H; b) Graf predikce reziduí; c) Pregibonův graf; d) Williamsův graf; e) McCulloh-Meeterův graf; f) L-R graf

Z podezřelých bodů se bod 32 ukázal jako vlivný bod, který je nutno vynechat z dalších analýz.

Model

Jedná se o lineární závislost - viz. Obrázek 6.

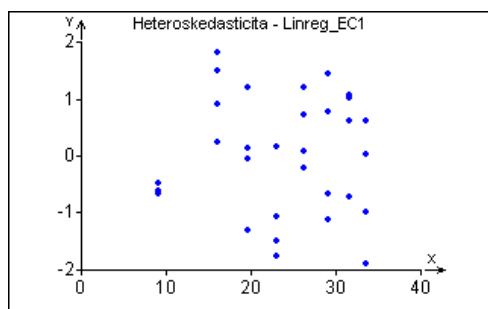
Metoda

Fisher-Snedecorův test významnosti modelu
Hodnota kritéria F : 3647.923748
Kvantil F (1-alfa, m-1, n-m) : 4.170876786
Pravděpodobnost : 6.826623124E-033
Závěr : Model je významný

Scottovo kritérium multikolinearity
Hodnota kritéria SC : -0.5034919681
Závěr : Model je korektní.

Cook-Weisbergův test heteroskedasticity
Hodnota kritéria CW : 0.07539148645
Kvantil $\chi^2(1-\alpha, 1)$: 3.841458829
Pravděpodobnost : 0.7836426973
Závěr : Rezidua vykazují homoskedasticitu.

Obrázek 8 - Graf heteroskedasticity reziduí

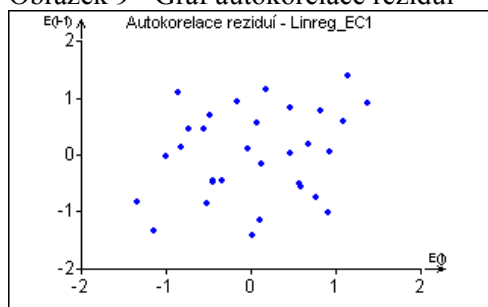
Jarque-Berrův test normality
Hodnota kritéria JB : 1.387417106
Kvantil $\chi^2(1-\alpha, 2)$: 5.991464547
Pravděpodobnost : 0.4997193927
Závěr : Rezidua mají normální rozdělení.

Waldův test autokorelace
Hodnota kritéria WA : 1.67832583
Kvantil $\chi^2(1-\alpha, 1)$: 3.841458829
Pravděpodobnost : 0.195147059
Závěr : Autokorelace je nevýznamná

Durbin-Watsonův test autokorelace
Hodnota kritéria DW : -1
Kritické hodnoty DW : 1.31 1.57
Závěr : Pozitivní autokorelace reziduí není prokázána.

Obrázek 9 - Graf autokorelace reziduí

Znaménkový test reziduí

Hodnota kritéria Sg : 0.5187279417
 Kvantil $N(1-\alpha/2)$: 1.959963999
 Pravděpodobnost : 0.6039504737
 Závěr : V reziduích není trend.

▪ **Konstrukce zpřesněného modelu**

Na základě kritiky dat byl vynechán bod 32. Nové hodnoty parametrů jsou:

Proměnná	Odhad	Směr.Odch.	Závěr	p	Spodní mez	Horní mez
Abs	41.77620316	0.307456798	Významný	0	41.1473834	42.40502291
log c	-3.377749827	0.05485139761	Významný	0	-3.489933531	-3.265566122

Statistické charakteristiky regrese

Vícenásobný korelační koeficient R : 0.9961980519
 Koeficient determinace R^2 : 0.9924105587
 Predikovaný korelační koeficient R_p : 0.9830956793
 Střední kvadratická chyba predikce MEP : 0.5853006495
 Akaikeho informační kritérium : -16.07395223

Analýza klasických reziduí

Index	Y naměřené	Y vypočítané	Směr. odch. Y	Reziduum	Reziduum [%Y]	Váhy
1	10.09	10.36312977	0.2694372578	-0.273129771	-2.706935292	1
2	9.99	10.36312977	0.2694372578	-0.373129771	-3.735032743	1
3	9.99	10.36312977	0.2694372578	-0.373129771	-3.735032743	1
4	9.96	10.36312977	0.2694372578	-0.403129771	-4.047487661	1
5	17.82	17.11862942	0.1827199939	0.701370576	3.935861818	1
6	17.32	17.11862942	0.1827199939	0.201370576	1.162647667	1
7	18.28	17.11862942	0.1827199939	1.161370576	6.353230722	1
8	18.52	17.11862942	0.1827199939	1.401370576	7.566795767	1
9	21.4	20.49637925	0.1510221964	0.9036207495	4.222526867	1
10	19.48	20.49637925	0.1510221964	-1.016379251	-5.217552621	1
11	20.45	20.49637925	0.1510221964	-0.04637925052	-0.2267934011	1
12	20.59	20.49637925	0.1510221964	0.09362074948	0.4546903812	1
13	22.69	23.87412908	0.1350783589	-1.184129077	-5.218726651	1
14	22.49	23.87412908	0.1350783589	-1.384129077	-6.154420085	1
15	23.02	23.87412908	0.1350783589	-0.854129077	-3.710378267	1
16	23.96	23.87412908	0.1350783589	0.08587092297	0.3583928338	1
17	27.03	27.2518789	0.1403637201	-0.2218789035	-0.8208616483	1
18	28.11	27.2518789	0.1403637201	0.8581210965	3.052725352	1
19	27.25	27.2518789	0.1403637201	-0.001878903539	-0.00689505886	1
20	27.75	27.2518789	0.1403637201	0.4981210965	1.795030978	1
21	30.02	30.62962873	0.164848829	-0.60962873	-2.030741939	1
22	29.67	30.62962873	0.164848829	-0.95962873	-3.234340175	1

23	31.63	30.62962873	0.164848829	1.00037127	3.162729276	1
24	31.13	30.62962873	0.164848829	0.50037127	1.607360328	1
25	33.33	34.00737856	0.2016572602	-0.6773785566	-2.032338904	1
26	34.35	34.00737856	0.2016572602	0.3426214434	0.997442339	1
27	34.7	34.00737856	0.2016572602	0.6926214434	1.996027215	1
28	34.65	34.00737856	0.2016572602	0.6426214434	1.85460734	1
29	36.5	37.38512838	0.2453029074	-0.8851283831	-2.425009269	1
30	37.7	37.38512838	0.2453029074	0.3148716169	0.8352032279	1
31	37.25	37.38512838	0.2453029074	-0.1351283831	-0.3627607599	1

Reziiduální součet čtverců : 16.22316823
 Průměr absolutních reziduí : 0.6063429294
 Reziiduální směr. odchylka : 0.7479435769
 Reziiduální rozptyl : 0.5594195943
 Šikmost reziduí : 0.0008443151306
 Špičatost reziduí : 2.096384447

Testování regresního tripletu

Fisher-Snedecorův test významnosti modelu
 Hodnota kritéria F : 3792.098111
 Kvantil F (1-alfa, m-1, n-m) : 4.182964289
 Pravděpodobnost : 2.701390405E-032
 Závěr : Model je významný

Scottovo kritérium multikolinearity
 Hodnota kritéria SC : -0.4916547557
 Závěr : Model je korektní.

Cook-Weisbergův test heteroskedasticity
 Hodnota kritéria CW : 0.02391660006
 Kvantil $\chi^2(1-\alpha, 1)$: 3.841458829
 Pravděpodobnost : 0.877097307
 Závěr : Rezidua vykazují homoskedasticitu.

Jarque-Berrův test normality
 Hodnota kritéria JB : 1.05903534
 Kvantil $\chi^2(1-\alpha, 2)$: 5.991464547
 Pravděpodobnost : 0.5888889399
 Závěr : Rezidua mají normální rozdělení.

Waldův test autokorelace
 Hodnota kritéria WA : 1.837880705
 Kvantil $\chi^2(1-\alpha, 1)$: 3.841458829
 Pravděpodobnost : 0.1751995448
 Závěr : Autokorelace je nevýznamná

Durbin-Watsonův test autokorelace
 Hodnota kritéria DW : -1
 Kritické hodnoty DW : 1.3   1.57
 Závěr : Pozitivní autokorelace reziduí není prokázána.

Znaménkový test reziduí

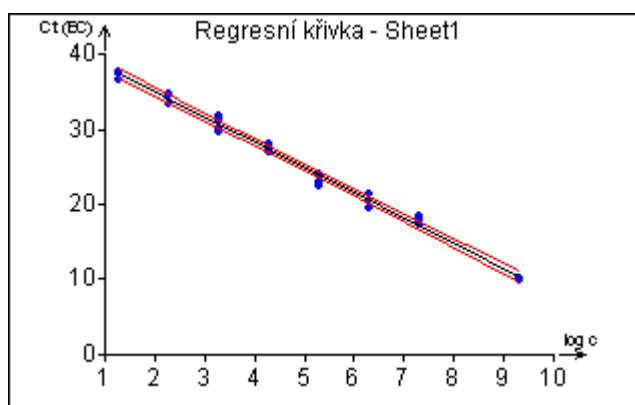
Hodnota kritéria Sg : 0.3716442278
 Kvantil N(1-alfa/2) : 1.959963999
 Pravděpodobnost : 0.7101577549
 Závěr : V reziduích není trend.

- Výsledný model pro standardy EC je:

$$y = 41,78 (0,31) - 3,38 (0,05) x,$$

kde $x = \log n$ a $y = Ct$
 $D = 99,24 \%$

Obrázek 10 – Výsledná regresní křivka

c) Standardy Ek

- Základní analýza

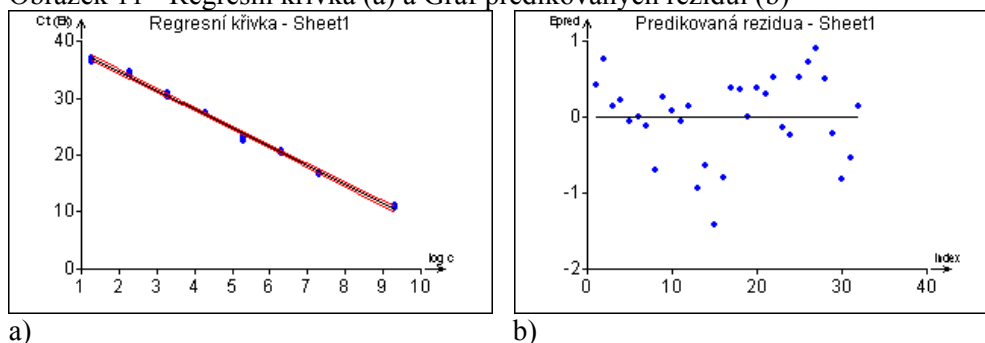
Charakteristiky proměnných

Proměnná	Průměr	Směr.Odch.	Kor.vs.Y	Významnost
log c	4.925	2.53682555	-0.998178589	0

- Odhady parametrů

Proměnná	Odhad	Směr.Odch.	Závěr	p	Spodní mez	Horní mez
Abs	41.39038221	0.2028288436	Významný	0	40.97615044	41.80461397
log c	-3.328884712	0.03673254357	Významný	0	-3.403902574	-3.25386685

Obrázek 11 - Regresní křivka (a) a Graf predikovaných reziduí (b)

Statistické charakteristiky regrese

Vícenásobný korelační koeficient R : 0.998178589
 Koeficient determinace R^2 : 0.9963604956
 Predikovaný korelační koeficient R_p : 0.9918364153
 Střední kvadratická chyba predikce MEP : 0.2836050194
 Akaikeho informační kritérium : -40.06107605

Regresní diagnostika

Data

Analýza klasických reziduí

Index	Y naměřené	Y vypočítané	Směr. odch. Y	Reziduum	Reziduum [%Y]	Váhy
1	10.8	10.43175439	0.1850350611	0.368245614	3.409681611	1
2	11.1	10.43175439	0.1850350611	0.668245614	6.020230757	1
3	10.56	10.43175439	0.1850350611	0.128245614	1.214447103	1
4	10.62	10.43175439	0.1850350611	0.188245614	1.772557571	1
5	17.04	17.08952381	0.1265807929	-0.04952380952	-0.290632685	1
6	17.09	17.08952381	0.1265807929	0.0004761904762	0.002786369083	1
7	16.98	17.08952381	0.1265807929	-0.1095238095	-0.6450165461	1
8	16.44	17.08952381	0.1265807929	-0.6495238095	-3.950874754	1
9	20.67	20.41840852	0.1047038587	0.2515914787	1.217181803	1
10	20.5	20.41840852	0.1047038587	0.0815914787	0.3980072132	1
11	20.36	20.41840852	0.1047038587	-0.0584085213	-0.2868787883	1
12	20.55	20.41840852	0.1047038587	0.1315914787	0.6403478282	1
13	22.84	23.74729323	0.09274512631	-0.9072932331	-3.972387185	1
14	23.13	23.74729323	0.09274512631	-0.6172932331	-2.668799105	1
15	22.38	23.74729323	0.09274512631	-1.367293233	-6.109442507	1
16	22.98	23.74729323	0.09274512631	-0.7672932331	-3.338960979	1
17	27.44	27.07617794	0.0945461707	0.3638220551	1.325882125	1
18	27.43	27.07617794	0.0945461707	0.3538220551	1.28990906	1
19	27.08	27.07617794	0.0945461707	0.003822055138	0.01411394069	1
20	27.45	27.07617794	0.0945461707	0.3738220551	1.36182898	1
21	30.7	30.40506266	0.1094296936	0.2949373434	0.9607079588	1
22	30.91	30.40506266	0.1094296936	0.5049373434	1.63357277	1
23	30.27	30.40506266	0.1094296936	-0.1350626566	-0.4461931174	1
24	30.18	30.40506266	0.1094296936	-0.2250626566	-0.7457344488	1
25	34.22	33.73394737	0.1330762819	0.4860526316	1.420375896	1
26	34.4	33.73394737	0.1330762819	0.6660526316	1.93619951	1
27	34.57	33.73394737	0.1330762819	0.8360526316	2.418433994	1
28	34.21	33.73394737	0.1330762819	0.4760526316	1.39155987	1
29	36.87	37.06283208	0.1616857919	-0.1928320802	-0.5230053708	1

30	36.32	37.06283208	0.1616857919	-0.7428320802	-2.045242512	1
31	36.58	37.06283208	0.1616857919	-0.4828320802	-1.31993461	1
32	37.19	37.06283208	0.1616857919	0.1271679198	0.3419411664	1

Reziduální součet čtverců : 8.075439348
 Průměr absolutních reziduí : 0.3940484023
 Reziduální směr. odchylka : 0.5188268609
 Reziduální rozptyl : 0.2691813116
 Šikmost reziduí : 0.5576967331
 Špičatost reziduí : 3.114719075

Indikace vlivných dat

A. Analýza reziduí

Index	Standardní	Jackknife	Predikované	Diag(Hii)	Diag(H*ii)	Cookova vzdál.
1	0.7597242966	0.7542457551	0.4219095477	0.1271929825	0.1439852369	0.05535679548
2	1.378651665	1.400572668	0.7656281407	0.1271929825	0.1824905559	0.1004545183
3	0.2645824015	0.2604393619	0.1469346734	0.1271929825	0.1292296441	0.0192786172
4	0.3883678753	0.3828037341	0.215678392	0.1271929825	0.1315811538	0.02829816177
5	-0.0984277799	-0.0967890432	-0.0526582278	0.05952380952	0.05982752151	-0.0031148031
6	0.0009464209	0.0009305136	0.00050632911	0.05952380952	0.0595238376	2.995003E-005
7	-0.217676821	-0.2141873413	-0.1164556962	0.05952380952	0.06100923519	-0.0068885069
8	-1.29091819	-1.306012624	-0.6906329114	0.05952380952	0.1117663144	-0.040851841
9	0.4951107128	0.4887900171	0.2622730242	0.04072681704	0.04856518588	0.01051018822
10	0.1605651168	0.157934228	0.08505551927	0.04072681704	0.04155118945	0.0034084691
11	-0.114943021	-0.113035961	-0.0608883083	0.04072681704	0.04114927769	-0.0024400053
12	0.2589608804	0.254893335	0.1371783148	0.04072681704	0.04287113595	0.00549721006
13	-1.777368262	-1.84746994	-0.9372427184	0.03195488722	0.1338912619	-0.0293352043
14	-1.209264393	-1.219020293	-0.6376699029	0.03195488722	0.07914129023	-0.0199587327
15	-2.678498538	-3.01910959	-1.412427184	0.03195488722	0.2634581782	-0.0442082282
16	-1.503111222	-1.536850942	-0.7926213592	0.03195488722	0.1048597634	-0.0248086318
17	0.71318147	0.7072151566	0.3763188594	0.03320802005	0.04959926294	0.01224841799
18	0.6935789896	0.6874553376	0.3659753727	0.03320802005	0.04871058794	0.01191175841
19	0.00749217608	0.00736625508	0.00395333765	0.03320802005	0.03320982901	0.00012867314
20	0.7327839504	0.7270030968	0.3866623461	0.03320802005	0.0505127044	0.01258507757
21	0.5815523744	0.575028148	0.3086688525	0.04448621554	0.05525814172	0.01353777658
22	0.9956267579	0.995476978	0.5284459016	0.04448621554	0.07605870463	0.02317688518
23	-0.2663142204	-0.262148089	-0.1413508197	0.04448621554	0.04674515408	-0.0061994457
24	-0.4437746705	-0.4377549353	-0.2355409836	0.04448621554	0.05075871629	-0.0103304923
25	0.9692559331	0.9682457628	0.5202816901	0.06578947368	0.09504449629	0.03412873004
26	1.32820074	1.346052601	0.7129577465	0.06578947368	0.1207247025	0.04676763169
27	1.667204169	1.720839212	0.8949295775	0.06578947368	0.1523462507	0.05870437214
28	0.949314555	0.9477015365	0.5095774648	0.06578947368	0.09385309948	0.03342656884
29	-0.3911481558	-0.385558179	-0.213573907	0.09711779449	0.1017223998	-0.021036767
30	-1.506789731	-1.54091956	-0.8227342124	0.09711779449	0.1654483801	-0.0810383096
31	-0.9793955317	-0.9787075667	-0.5347675226	0.09711779449	0.1259864179	-0.0526739442
32	0.257952397	0.2538984811	0.1408466343	0.09711779449	0.09912037034	0.01387322052

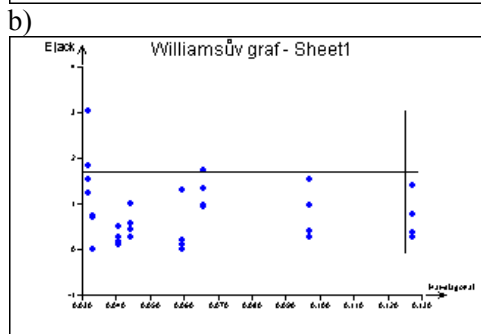
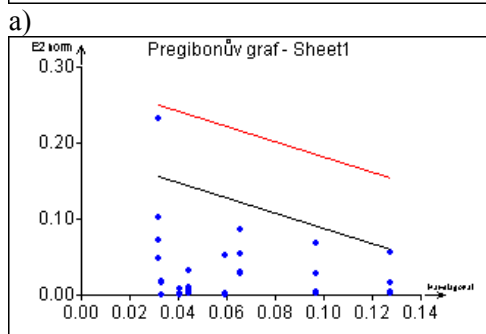
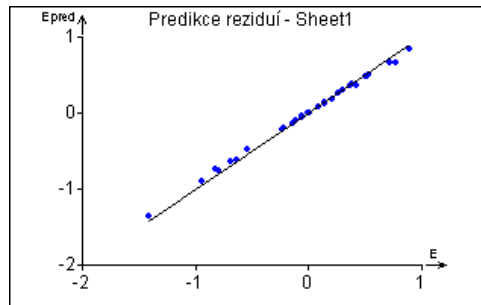
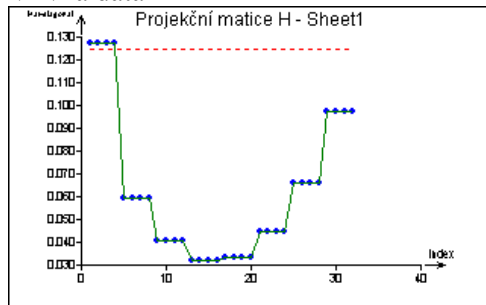
B. Analýza vlivu

Index	Atkinsonova vzdálenost	Andrews -Pregibon	st. Vliv na Y [^]	Vliv na param LD(b)	Vliv na rozptyl LD(s)	Celkový vliv LD(b,s)
1	1.115144033	0.8560147631	0.2879289513	0.08959371914	0.00241929935	0.09103983419
2	2.070731248	0.8175094441	0.5346605092	0.2940935779	0.01838053569	0.3239570068
3	0.3850567251	0.8707703559	0.09942121891	0.0108798203	0.01370681917	0.02427309303
4	0.5659711003	0.8684188462	0.1461331097	0.02343695542	0.01131245086	0.03414008737
5	0.0943068595	0.9401724785	-0.02434992642	0.00065403739	0.01563697679	0.01627078666
6	0.0009066503	0.9404761624	0.0002340961	6.0470051E-008	0.01595831621	0.01595837479

7	0.2086944435	0.9389907648	-0.0538846736	0.003198705838	0.01441640584	0.01752020927
8	1.272519544	0.8882336856	-0.3285631333	0.1123069819	0.01041279294	0.1258116105
9	0.3900650507	0.9514348141	0.100714363	0.01109931599	0.00879990516	0.019642831
10	0.1260349444	0.9584488105	0.03254208272	0.001167512036	0.01511006489	0.01624208564
11	0.09020515214	0.9588507223	-0.02329087013	0.00059831245	0.01552086044	0.01610073642
12	0.2034104179	0.9571288641	0.05252034406	0.003036788931	0.01379816822	0.01674678831
13	1.300001509	0.8661087381	-0.3356589463	0.11103798	0.103909618	0.2243466792
14	0.8577829526	0.9208587098	-0.221478606	0.05144744187	0.00534588756	0.05778161
15	2.124444322	0.7365418218	-0.5485291652	0.2516197174	1.013597833	1.335232715
16	1.081429527	0.8951402366	-0.2792239033	0.07945356326	0.03521411455	0.1185570674
17	0.507635705	0.9504007371	0.1310709754	0.01862997801	0.003416818861	0.0217812195
18	0.4934522001	0.9512894121	0.1274088102	0.01762020476	0.003865514192	0.02121803669
19	0.00528746316	0.966790171	0.00136521712	2.0566226E-006	0.01595647503	0.01595846739
20	0.5218393951	0.9494872956	0.1347383524	0.01966785939	0.00298393063	0.02239038347
21	0.4805393828	0.9447418583	0.1240747351	0.01679116958	0.006620772131	0.02307700443
22	0.8318999588	0.9239412954	0.2147956457	0.0491899646	5.49097019E-005	0.04937395289
23	0.2190718512	0.9532548459	-0.05656410877	0.003521940732	0.01367834181	0.01709849527
24	0.3658229379	0.9492412837	-0.0944550764	0.00977858221	0.01004600535	0.0195830607
25	0.9951465975	0.9049555037	0.2569457466	0.07049184547	7.2560962E-008	0.07057436973
26	1.383450068	0.8792752975	0.3572052715	0.1322422196	0.0134509094	0.1498462123
27	1.7686494	0.8476537493	0.4566633113	0.208115749	0.07012618204	0.2930497261
28	0.9740315896	0.9061469005	0.251493875	0.0676241299	2.4922367E-005	0.0676361032
29	0.4897443209	0.8982776002	-0.1264514399	0.01754930502	0.01125129688	0.02834401985
30	1.957309284	0.8345516199	-0.5053750841	0.2594418432	0.03582549161	0.3088435345
31	1.243175476	0.8740135821	-0.3209865276	0.1098669134	8.9419210E-006	0.1101469722
32	0.3225073309	0.9008796297	0.08327103478	0.007633501158	0.0138143788	0.02122665543

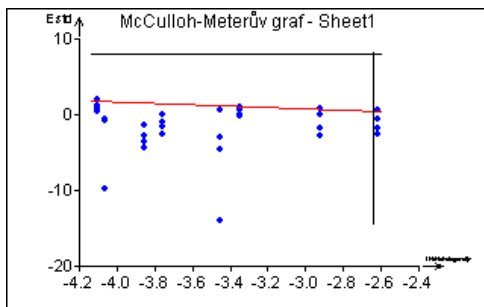
Obrázek 12 - Grafy vlivných bodů: a) Graf bodů projekční matice H; b) Graf predikce reziduí; c) Pregibonův graf; d) Williamsův graf; e) McCulloh-Meeterův graf; f) L-R graf

Vlivná data

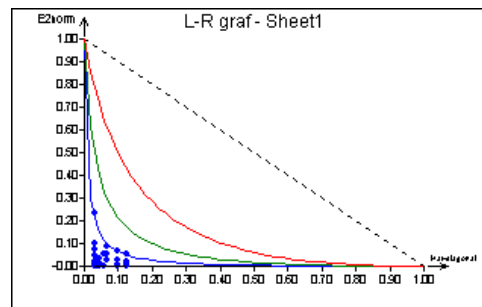

c)

d)

e)

f)

Podezřelé body 13, 15, 28, 30 a 31 byly indikovány jako outliery.

Model

Z obrázků 11a) a 11b) vyplývá, že model je lineární.

Metoda

Fisher-Snedecorův test významnosti modelu

Hodnota kritéria F : 8212.880511

Kvantil F (1-alfa, m-1, n-m) : 4.170876786

Pravděpodobnost : 3.768225868E-038

Závěr : Model je významný

Scottovo kritérium multikolinearity

Hodnota kritéria SC : -0.5043628496

Závěr : Model je korektní.

Cook-Weisbergův test heteroskedasticity

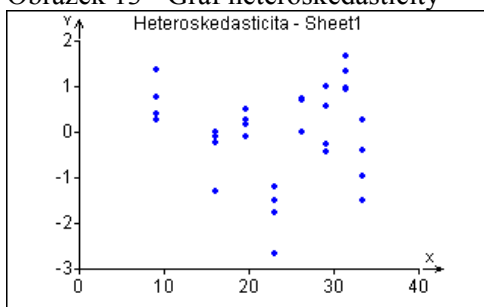
Hodnota kritéria CW : 0.2830798932

Kvantil $\chi^2(1-\text{alfa}, 1)$: 3.841458829

Pravděpodobnost : 0.5946896147

Závěr : Rezidua vykazují homoskedasticitu.

Obrázek 13 - Graf heteroskedasticity

Jarque-Berrův test normality

Hodnota kritéria JB : 2.991929865

Kvantil $\chi^2(1-\text{alfa}, 2)$: 5.991464547

Pravděpodobnost : 0.2240323244

Závěr : Rezidua mají normální rozdělení.

Waldův test autokorelace

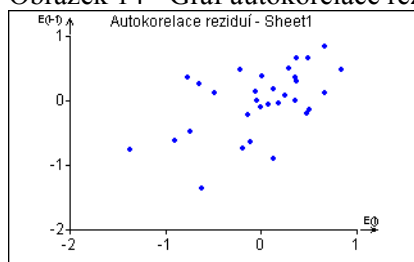
Hodnota kritéria WA : 10.77252387

Kvantil $\chi^2(1-\text{alfa}, 1)$: 3.841458829

Pravděpodobnost : 0.001030179389

Závěr : Autokorelace je významná

Obrázek 14 - Graf autokorelace reziduí

Durbin-Watsonův test autokorelace

Hodnota kritéria DW : -1
 Kritické hodnoty DW 1.31 1.57
 Závěr : Rezidua jsou pozitivně autokorelována!

Znaménkový test reziduí

Hodnota kritéria Sg : 1.095529908
 Kvantil $N(1-\alpha/2)$: 1.959963999
 Pravděpodobnost : 0.2732845502
 Závěr : V reziduích není trend.

▪ Konstrukce zpřesněného modelu

Na základě kritiky dat byly vynechány body 13, 15, 28, 30 a 31. Nové parametry modelu jsou:

Proměnná	Odhad	Směr.Odch.	Závěr	p	Spodní mez	Horní mez
Abs	41.61098273	0.1811506912	Významný	0	41.23789589	41.98406956
log c	-3.349518182	0.03118912668	Významný	0	-3.413753391	-3.285282973

Statistické charakteristiky regrese

Vícenásobný korelační koeficient R : 0.9989179523
 Koeficient determinace R^2 : 0.9978370753
 Predikovaný korelační koeficient R_p : 0.9949627902
 Střední kvadratická chyba predikce MEP : 0.171134739
 Akaikeho informační kritérium : -47.80785879

Analýza klasických reziduí

Index	Y naměřené	Y vypočítané	Směr. odch. Y	Reziduum	Reziduum [%Y]	Váhy
1	10.8	10.46046364	0.1473940622	0.3395363636	3.143855219	1
2	11.1	10.46046364	0.1473940622	0.6395363636	5.761588862	1
3	10.56	10.46046364	0.1473940622	0.09953636364	0.9425792011	1
4	10.62	10.46046364	0.1473940622	0.1595363636	1.502225646	1
5	17.04	17.1595	0.09953771784	-0.1195	-0.7012910798	1
6	17.09	17.1595	0.09953771784	-0.0695	-0.4066705676	1
7	16.98	17.1595	0.09953771784	-0.1795	-1.057126031	1
8	16.44	17.1595	0.09953771784	-0.7195	-4.376520681	1
9	20.67	20.50901818	0.08317100448	0.1609818182	0.7788186656	1
10	20.5	20.50901818	0.08317100448	-0.009018181818	-0.04399113082	1
11	20.36	20.50901818	0.08317100448	-0.1490181818	-0.7319164136	1
12	20.55	20.50901818	0.08317100448	0.04098181818	0.199424906	1
13	23.13	23.85853636	0.07663287772	-0.7285363636	-3.149746492	1

14	22.98	23.85853636	0.07663287772	-0.8785363636	-3.823047709	1
15	27.44	27.20805455	0.08230007991	0.2319454545	0.8452822688	1
16	27.43	27.20805455	0.08230007991	0.2219454545	0.809133994	1
17	27.08	27.20805455	0.08230007991	-0.1280545455	-0.4728749832	1
18	27.45	27.20805455	0.08230007991	0.2419454545	0.881404206	1
19	30.7	30.55757273	0.09807921088	0.1424272727	0.4639324845	1
20	30.91	30.55757273	0.09807921088	0.3524272727	1.140172348	1
21	30.27	30.55757273	0.09807921088	-0.2875727273	-0.9500255278	1
22	30.18	30.55757273	0.09807921088	-0.3775727273	-1.251069342	1
23	34.22	33.90709091	0.1200470046	0.3129090909	0.9144041231	1
24	34.4	33.90709091	0.1200470046	0.4929090909	1.432875264	1
25	34.57	33.90709091	0.1200470046	0.6629090909	1.917584874	1
26	36.87	37.25660909	0.1454254388	-0.3866090909	-1.048573612	1
27	37.19	37.25660909	0.1454254388	-0.06660909091	-0.1791048425	1

Reziduální součet čtverců : 3.963102909
 Průměr absolutních reziduí : 0.3036686869
 Reziduální směr. odchylka : 0.3981508714
 Reziduální rozptyl : 0.1585241164
 Šikmost reziduí : 0.2441274151
 Špičatost reziduí : 2.862737455

Testování regresního tripletu

Fisher-Snedecorův test významnosti modelu
 Hodnota kritéria F : 11533.42379
 Kvantil F (1-alfa, m-1, n-m) : 4.24169905
 Pravděpodobnost : 7.710473055E-035
 Závěr : Model je významný

Scottovo kritérium multikolinearity
 Hodnota kritéria SC : -0.4719373584
 Závěr : Model je korektní.

Cook-Weisbergův test heteroskedasticity
 Hodnota kritéria CW : 0.01104532728
 Kvantil $\chi^2(1-\alpha, 1)$: 3.841458829
 Pravděpodobnost : 0.9162990366
 Závěr : Rezidua vykazují homoskedasticitu.

Jarque-Berrův test normality
 Hodnota kritéria JB : 1.1197695
 Kvantil $\chi^2(1-\alpha, 2)$: 5.991464547
 Pravděpodobnost : 0.5712748995
 Závěr : Rezidua mají normální rozdělení.

Waldův test autokorelace
 Hodnota kritéria WA : 1.442474019
 Kvantil $\chi^2(1-\alpha, 1)$: 3.841458829
 Pravděpodobnost : 0.2297394096
 Závěr : Autokorelace je nevýznamná

Durbin-Watsonův test autokorelace
 Hodnota kritéria DW : -1

Kritické hodnoty DW 1.24 1.56
 Závěr : Pozitivní autokorelace reziduí není prokázána.

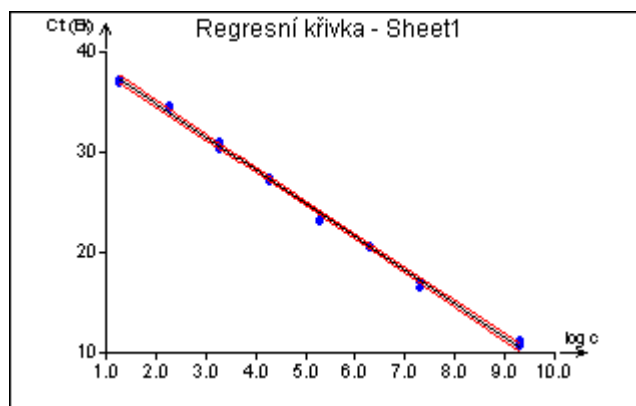
Znaménkový test reziduí
 Hodnota kritéria Sg : 0.7788876428
 Kvantil N(1-alfa/2) : 1.959963999
 Pravděpodobnost : 0.4360459038
 Závěr : V reziduích není trend.

▪ **Výsledný model pro standardy Ek je:**

$$y = 41,61 (0,18) - 3,35 (0,03) x,$$

kde $x = \log n$ a $y = Ct$
 $D = 99,78 \%$

Obrázek 15 – Výsledná regresní křivka

▪ **Testování shodnosti modelů**

1. Bartlettův test shody rozptylů

$$H_0: \sigma^2 = \sigma^2_j$$

$$V = 80$$

$$\sigma^2_c = 0,337$$

$$L = 1,017$$

$$B = 10,24$$

$$\chi^2_{0,95} (2) = 5,99$$

$B > \chi^2_{0,95} (2) \Rightarrow$ Zamítáme H_0 : Rozptyly porovnávaných regresních modelů jsou různé.

2. Test homogenity úseků

$$H_0: \beta_{21} = \beta_{22} = \beta_{23} = \beta_{2c}$$

$$w_{B1} = 6,098 \quad w_{B2} = 5,886 \quad w_{B3} = 4,918$$

$$b_{2c} = 41,839$$

$$F_I = 0,92$$

$$F_{1-\alpha} (M-1, n - 2M) = F_{0,95}(2, 80) \approx 3,1$$

$F_I < F_{0,95}(2, 90) \Rightarrow$ Nelze zamítnout H_0 : Úseky porovnávaných regresních modelů jsou shodné.

3. Test homogenity směrnic

$$H_0: \beta_{11} = \beta_{12} = \beta_{13} = \beta_{1c}$$

$$w_{S1} = 192,314 \quad w_{S2} = 180,709 \quad w_{S3} = 165,975$$

$$b_{1c} = -3,399$$

$$F_S = 1,711$$

$$F_{1-\alpha} (M-1, n - 2M) = F_{0,95}(2, 80) \approx 3,1$$

$F_S < F_{0,95}(2, 90) \Rightarrow$ Nelze zamítnout H_0 : Regresní přímky porovnávaných modelů jsou na hladině významnosti α rovnoběžné.

4. Test shody regresních přímek

$$H_0: \beta_{2j} = \beta_{2c}; \beta_{1j} = \beta_{1c}, j = 1, 2, \dots, M$$

$$RSC_1 = 7,382 \quad RSC_2 = 16,223 \quad RSC_3 = 3,963$$

$$RSC_c = 27,568$$

$$RSC_K = 26,826$$

$$F_A = -0,538$$

$$F_{1-\alpha} (2M-2, n - 2M) = F_{0,95}(4, 80) \approx 2,5$$

$F_A < F_{0,95}(4, 80) \Rightarrow$ Nelze zamítnout H_0 : Všechny tři regresní modely jsou shodné.

▪ Závěr úlohy

Způsob přípravy standardů, tedy existence příměsi DNA hostitelské rostliny a její výše nemá vliv na stanovení obsahu DNA *Pyrenophora teres*.

5. Úloha 2 – Určení stupně polynomu

Určení vlivu obsahu rostlinné DNA na stanovení obsahu houby *Pyrenophora teres* ve standardech

Cíl

Cílem úlohy je zjistit, zda je obsah houby a rostliny ve standardech korelován a pokud ano, o jakou závislost se jedná a navrhnout příslušný model.

Metodika

Pro přípravu kalibrační přímky se používá sériově ředěná řada standardů o známé koncentraci. V této práci byly použity předem připravené plasmidové standardy, kde cílový úsek DNA byl klonován do komerčně dodávaného pGEM-T Easy vektoru. Plasmidové standardy houby (E) a hostitele (C) byly smíseny ve vzájemném poměru E:C 1:1000 (EC1 – EC8). Reakce byly prováděny v přístroji ABI PRISM 7900. Výstup z programu SDS software v textovém formátu byl upraven v MS Excel.

Data

Data jsou uvedena v Tabulce 2 a dále v souboru MS Excel: 2.1_Lineární regrese v listu: Úloha 2.

Tabulka 2 – data pro porovnání hodnot Ct při stanovení houby a rostliny ve směsných standardech

hostitel		patogen	
log c (EC)	Ct (EC)	log c (EC)	Ct (EC)
11.15	4.25	9.30	10.09
11.15	4.33	9.30	9.99
11.15	4.23	9.30	9.99
11.15	4.29	9.30	9.96
9.95	8.46	7.30	17.82
9.95	8.40	7.30	17.32
9.95	8.24	7.30	18.28
9.95	8.22	7.30	18.52
9.21	10.96	6.30	21.40
9.21	10.92	6.30	19.48
9.21	10.40	6.30	20.45
9.21	10.32	6.30	20.59
8.21	13.52	5.30	22.69
8.21	13.95	5.30	22.49
8.21	14.16	5.30	23.02
8.21	13.35	5.30	23.96

7.21	17.75	4.30	27.03
7.21	17.61	4.30	28.11
7.21	17.44	4.30	27.25
7.21	16.99	4.30	27.75
6.21	20.68	3.30	30.02
6.21	20.61	3.30	29.67
6.21	21.14	3.30	31.63
6.21	20.27	3.30	31.13
5.21	23.93	2.30	33.33
5.21	24.02	2.30	34.35
5.21	23.81	2.30	34.70
5.21	24.17	2.30	34.65
4.21	27.48	1.30	36.50
4.21	27.47	1.30	37.70
4.21	27.99	1.30	37.25
4.21	27.18	1.30	35.83

1. Rostlina – výsledný model po vynechání bodů 7, 8, 16 a 31:

Proměnná	Odhad	Směr.Odch.	Závěr	p	Spodní mez	Horní mez
Abs	41.32992315	0.1581355561	Významný	0	41.00599715	41.65384915
log c (EC)	-3.324597436	0.01957044183	Významný	0	-3.364685669	-3.284509203

Statistické charakteristiky regrese

Vícenásobný korelační koeficient R :	0.9995152305
Koeficient determinace R ² :	0.999030696
Predikovaný korelační koeficient Rp :	0.9978589985
Střední kvadratická chyba predikce MEP :	0.05877852167
Akaikeho informační kritérium :	-84.01454044

Testování regresního tripletu

Fisher-Snedecorův test významnosti modelu	
Hodnota kritéria F :	28858.70708
Kvantil F (1-alfa, m-1, n-m) :	4.195971819
Pravděpodobnost :	9.663193823E-044
Závěr :	Model je významný

Scottovo kritérium multikolinearity

Hodnota kritéria SC :	-0.254700898
Závěr :	Model je korektní.

Cook-Weisbergův test heteroskedasticity

Hodnota kritéria CW :	0.1651452735
Kvantil Chi ² (1-alfa,1) :	3.841458829
Pravděpodobnost :	0.6844628982
Závěr :	Rezidua vykazují homoskedasticitu.

Jarque-Berrův test normality

Hodnota kritéria JB :	0.8059523201
Kvantil Chi ² (1-alfa,2) :	5.991464547

Pravděpodobnost : 0.668328032
 Závěr : Rezidua mají normální rozdělení.

Waldův test autokorelace

Hodnota kritéria WA : 1.051259716
 Kvantil $\chi^2(1-\alpha,1)$: 3.841458829
 Pravděpodobnost : 0.3052171414
 Závěr : Autokorelace je nevýznamná

Durbin-Watsonův test autokorelace

Hodnota kritéria DW : -1
 Kritické hodnoty DW 1.28 1.57
 Závěr : Rezidua nejsou autokorelována

Znaménkový test reziduí

Hodnota kritéria Sg : 0.1858058382
 Kvantil $N(1-\alpha/2)$: 1.959963999
 Pravděpodobnost : 0.852597026
 Závěr : V reziduích není trend.

2. Houba – výsledný model po vynechání bodu 32:

Odhady parametrů

Proměnná	Odhad	Směr.Odch.	Závěr	p	Spodní mez	Horní mez
Abs	41.77620316	0.307456798	Významný	0	41.1473834	42.40502291
log c (EC)	-3.377749827	0.05485139761	Významný	0	-3.489933531	-3.265566122

Statistické charakteristiky regrese

Vícenásobný korelační koeficient R : 0.9961980519
 Koeficient determinace R^2 : 0.9924105587
 Predikovaný korelační koeficient R_p : 0.9830956793
 Střední kvadratická chyba predikce MEP : 0.5853006495
 Akaikeho informační kritérium : -16.07395223

Testování regresního tripletu

Fisher-Snedecorův test významnosti modelu
 Hodnota kritéria F : 3792.098111
 Kvantil F (1- α , m-1, n-m) : 4.182964289
 Pravděpodobnost : 2.701390405E-032
 Závěr : Model je významný

Scottovo kritérium multikolinearity

Hodnota kritéria SC : -0.4916547557
 Závěr : Model je korektní.

Cook-Weisbergův test heteroskedasticity

Hodnota kritéria CW : 0.02391660006
 Kvantil $\chi^2(1-\alpha,1)$: 3.841458829
 Pravděpodobnost : 0.877097307
 Závěr : Rezidua vykazují homoskedasticitu.

Jarque-Berrův test normality
 Hodnota kritéria JB : 1.05903534
 Kvantil $\chi^2(1-\alpha,2)$: 5.991464547
 Pravděpodobnost : 0.5888889399
 Závěr : Rezidua mají normální rozdělení.

Waldův test autokorelace
 Hodnota kritéria WA : 1.837880705
 Kvantil $\chi^2(1-\alpha,1)$: 3.841458829
 Pravděpodobnost : 0.1751995448
 Závěr : Autokorelace je nevýznamná

Durbin-Watsonův test autokorelace
 Hodnota kritéria DW : -1
 Kritické hodnoty DW 1.3 1.57
 Závěr : Pozitivní autokorelace reziduí není prokázána.

Znaménkový test reziduí
 Hodnota kritéria Sg : 0.3716442278
 Kvantil $N(1-\alpha/2)$: 1.959963999
 Pravděpodobnost : 0.7101577549
 Závěr : V reziduích není trend.

3. Závislost Ct houby na Ct rostliny ve standardech EC:

▪ Návrh modelu

Určení stupně polynomu m metodou nejmenších čtverců (QC Expert)

m	Rp ²	MEP	AIC	D	Poznámky
1	0.95	1.808	15.912	97.79%	Všechny parametry jsou významné.
2	0.98	0.833	-4.492	99.00%	Všechny parametry jsou významné.
3	0.98	0.747	-9.406	99.61%	Všechny parametry jsou významné.
4	0.98	0.674	-11.78	99.66%	Nevýznamný parametr Ct (EC) ⁴
5	0.98	0.655	-12.56	99.72%	Významný pouze Ct (EC)
6	0.98	0.712	-11.45	99.73%	Významný pouze Ct (EC)

Na základě hodnot střední kvadratické chyby predikce MEP a Akaikova informačního kritéria AIC byl za nejvhodnější model zvolen polynom 3. stupně. Byl rovněž vynechán absolutní člen, protože nemá fyzikální smysl.

Určení stupně polynomu m metodou nejmenších čtverců (ADSTAT)

m	Rp ²	MEP	AIC	D	Poznámky
1	0.93	10.037	58.171	86.60%	Všechny parametry jsou významné.
2	0.99	1.620	11.858	98.05%	Všechny parametry jsou významné.
3	0.99	0.747	-9.421	99.20%	Všechny parametry jsou významné.
4	1.00	0.674	-11.793	99.32%	Nevýznamný parametr b4.

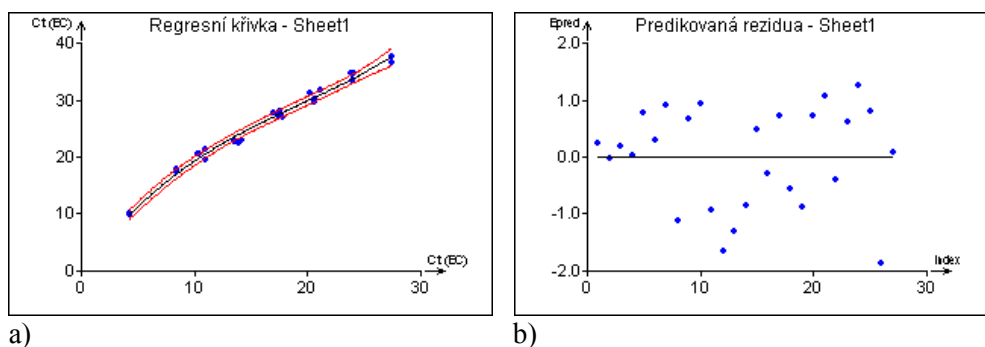
5	1.00	0.655	-12.562	99.38%	Významný pouze parametr b1.
6	1.00	0.652	-13.107	99.44%	Významný pouze parametr b1.

Řešení multikolinearity - metoda racionálních hodnotí - nastavení hodnoty P:

P	Rp ²	MEP	AIC	D	Poznámky
E ⁻¹⁰	0.99	0.747	-9.421	99.20%	Všechny parametry jsou významné.
E ⁻⁵	0.99	0.747	-9.421	99.20%	Všechny parametry jsou významné.
E ⁻⁴	0.99	0.747	-9.421	99.20%	Všechny parametry jsou významné.
E⁻³	0.99	0.741	-9.373	99.20%	Všechny parametry jsou významné.
E ⁻²	0.99	1.077	1.852	99.20%	Všechny parametry jsou významné.

I v programu ADSTAT byl jako nejvhodnější model nalezen na základě hodnot střední kvadratické chyby predikce MEP a Akaikova informačního kritéria AIC polynom 3. stupně s P = 0,001. Absolutní člen byl vynechán, protože nemá fyzikální smysl.

Obrázek 16 - regresní křivka (a) a graf predikovaných reziduí (b)

▪ Předběžná analýza dat

QCExpert pro $m = 3$; $P = 1,0 \cdot 10^{-3}$, bez absolutního členu:

Charakteristiky proměnných

Proměnná	Průměr	Směr.Odch.	Kor.vs.Y	Významnost
Ct (EC)	15.61333333	7.348126396	0.9905221696	0
Ct (EC) ²	295.7713259	230.2937634	0.9473991278	7.083222897E-014
Ct (EC) ³	6210.216305	6310.469184	0.8901455591	5.145801563E-010

Analýza rozptylu

Průměr Y : 24.78185185

Zdroj	Součet čtverců	Průměrný čtverec	Rozptyl
Celková variabilita	1900.022407	70.37120027	73.0777849
Variabilita vysvětlená modelem	1884.758935	70.61449142	73.33031249
Reziduální variabilita	15.2634726	0.5653138002	0.5869357277

Hodnota kritéria F : 1481.77992
 Kvantil F (1-alfa, m-1, n-m) : 3.402826105
 Pravděpodobnost : 7.223298223E-026
 Závěr : Model je významný

▪ **Odhady parametrů**

Proměnná	Odhad	Směr.Odch.	Závěr	p	Spodní mez	Horní mez
Ct (EC)	2.675235813	0.09369085954	Významný	0	2.481867383	2.868604243
Ct (EC) ²	-0.08981939308	0.01014775117	Významný	5.0E-9	-0.110763322	-0.068875464
Ct (EC) ³	0.001540641013	0.0002644787035	Významný	5.2E-6	0.000994783	0.0020864982

▪ **Statistické charakteristiky regrese**

Vícenásobný korelační koeficient R :	0.9959752447
Koeficient determinace R ² :	0.9919666881
Predikovaný korelační koeficient Rp :	0.9789361741
Střední kvadratická chyba predikce MEP :	0.745087837
Akaikeho informační kritérium :	-9.400106195

▪ **Testování regresního tripletu**

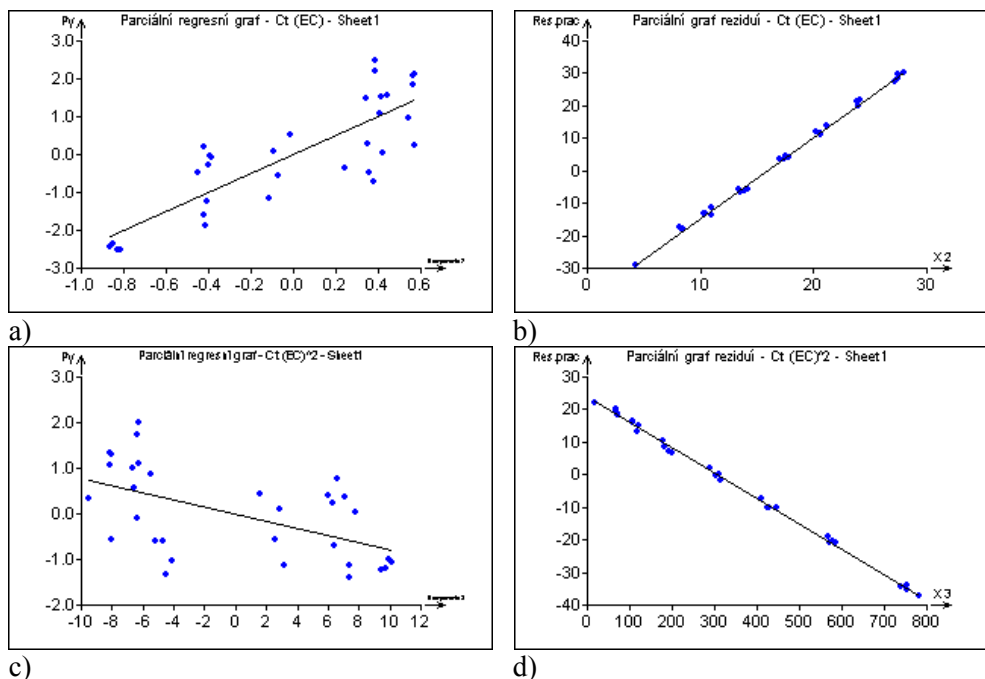
Data

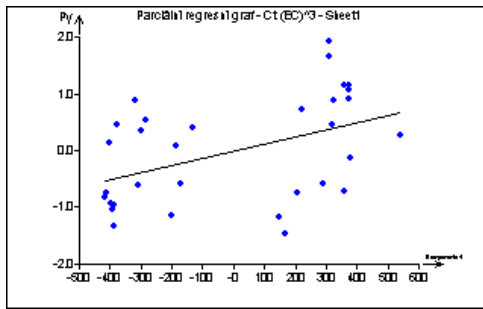
Kritika dat byla provedena pro Ct (rostlina) a pro Ct (houba) nezávisle, protože závislosti Ct na logaritmu koncentrace je pro posouzení existence vlivných dat určující. Datové body 7, 8, 16, 31 a 32 byly vynechány už při hledání stupně polynomu.

Model

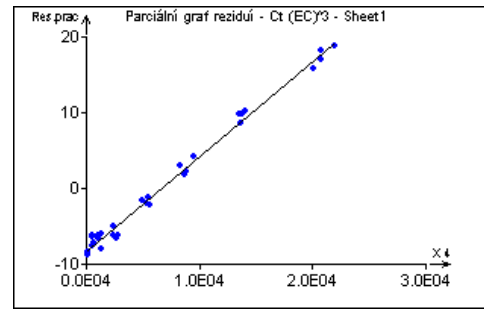
Parciální regresní grafy a parciální reziduální grafy ukazují na lineární závislost všech nezávisle proměnných.

Obrázek 17 - parciální grafy: a) parciální regresní graf x; b) parciální graf reziduí x; c) parciální regresní graf x²; d) parciální graf reziduí x²; e) parciální regresní graf x³; f) parciální graf reziduí x³

e)

f)

Navržený model je formulován ve tvaru:

$$y = \beta_1 x + \beta_2 x^2 + \beta_3 x^3$$

Metoda

Fisher-Snedecorův test významnosti modelu

Hodnota kritéria F : 1481.77992
 Kvantil F (1-alfa, m-1, n-m) : 3.402826105
 Pravděpodobnost : 7.223298223E-026
 Závěr : Model je významný

Scottovo kritérium multikolinearity

Hodnota kritéria SC : 0.9269947938
 Závěr : Model je nekorektní!

Cook-Weisbergův test heteroskedasticity

Hodnota kritéria CW : 0.6577130278
 Kvantil $\chi^2(1-\text{alfa}, 1)$: 3.841458829
 Pravděpodobnost : 0.4173684933
 Závěr : Rezidua vykazují homoskedasticitu.

Jarque-Berrův test normality

Hodnota kritéria JB : 1.950143796
 Kvantil $\chi^2(1-\text{alfa}, 2)$: 5.991464547
 Pravděpodobnost : 0.3771652351
 Závěr : Rezidua mají normální rozdělení.

Waldův test autokorelace

Hodnota kritéria WA : 0.5816741988
 Kvantil $\chi^2(1-\text{alfa}, 1)$: 3.841458829
 Pravděpodobnost : 0.4456568357
 Závěr : Autokorelace je nevýznamná

Durbin-Watsonův test autokorelace

Hodnota kritéria DW : -1
 Kritické hodnoty DW : 1.16 1.65
 Závěr : Rezidua nejsou autokorelována

Znaménkový test reziduí

Hodnota kritéria Sg : 0.5954849055
 Kvantil $N(1-\text{alfa}/2)$: 1.959963999
 Pravděpodobnost : 0.5515193859
 Závěr : V reziduích není trend.

- **Závěr úlohy**

Nalezený lineární regresní model závislosti obsahu houby na obsahu hostitelské rostliny v testovaných směsných standardech je polynom 3. stupně:

$$y = 2,6752 (0,0937) x - 0,0898 (0,0101) x^2 + 0,0015 (0,0003) x^3,$$

kde $x = Ct(\underline{E}C - \text{rostlina})$; $y = Ct(\underline{E}C - \text{houba})$. Hodnota regresního rabatu D je 99,17%.

Úloha 3 – Validace nové analytické metody

Validace kvantitativního stanovení houby *Pyrenophora teres* na přístroji StepONE.

Úvod

Kvantitativní stanovení *Pyrenophora teres* bylo optimalizováno a všechny reakce byly prováděny v přístroji ABI PRISM 7900. Zdrojem energie ve formě záření je v tomto přístroji argonový LASER. Přístroj Step ONE využívá jako zdroj energie modrou LED diodu, a proto je provoz tohoto přístroje levnější.

Cíl

Cílem úlohy je zavést stanovení *P. teres* na přístroji Step ONE.

Metodika

Validace byla provedena pomocí sériově řaděné řady plasmidových standardů o známé koncentraci EC1 - EC8. Výstup z SDS software obou přístrojů v textovém formátu byl upraven v MS Excel.

Data

Data jsou uvedena v Tabulce 3 a dále v souboru MS Excel: 2.1_Lineární regrese v listu: Úloha 3.

Tabulka 3 – data pro validaci stanovení *P. teres* v přístroji Step ONE

log n	Ct (ABI7900)	Ct (StepONE)
9.30	10.20	10.33
9.30	10.09	9.97
9.30	9.99	10.17
9.30	9.99	10.26
9.30	9.96	10.13
9.30	10.17	10.16
7.30	17.82	19.65
7.30	17.32	19.11
7.30	18.28	20.09
7.30	18.52	19.19
7.30	19.87	16.90
7.30	18.72	18.86
6.30	21.40	21.24
6.30	19.65	21.76
6.30	19.21	21.30

6.30	19.48	19.86
6.30	20.45	21.92
6.30	20.59	21.52
5.30	22.69	24.75
5.30	22.49	25.15
5.30	23.02	24.84
5.30	23.96	23.81
5.30	23.72	25.92
5.30	23.74	25.18
4.30	27.03	29.30
4.30	28.11	28.43
4.30	27.25	29.24
4.30	27.75	29.79
4.30	28.15	29.10
4.30	26.93	27.97
3.30	29.67	33.37
3.30	32.28	30.96
3.30	32.38	33.16
3.30	30.02	32.95
3.30	31.63	31.95
3.30	31.13	32.78
2.30	34.81	35.85
2.30	36.96	36.97
2.30	34.35	36.66
2.30	34.70	35.97
2.30	34.65	36.52
2.30	33.33	37.67
1.30	37.70	37.25
1.30	36.50	36.38
1.30	37.25	37.12
1.30	35.34	36.87
1.30	33.80	38.21
1.30	35.83	36.97

Výsledky

Použitý program: QC Expert, ADSTAT

- **Návrh modelu:**

$$y = b_0 + b_1x;$$

$$H_0: b_0 = 0, b_1 = 1$$

- **Předběžná analýza dat**

Charakteristiky proměnných

Proměnná	Průměr	Směr.Odch.	Kor.vs.Y	Významnost
Ct (ABI7900)	25.185	8.467819685	0.988631182	0

Analýza rozptylu

Průměr Y : 26.323125

Zdroj	Součet čtverců	Průměrný čtverec	Rozptyl
Celková variabilita	3685.540031	76.78208398	78.41574535
Variabilita vysvětlená modelem	3602.21592	75.04616499	76.64289191
Reziduální variabilita	83.32411163	1.735918992	1.772853439
Hodnota kritéria F :	1988.643252		
Kvantil F (1-alfa, m-1, n-m) :	4.051748692		
Pravděpodobnost :	1.664016192E-039		
Závěr :	Model je významný		

▪ Odhady parametrů

Proměň	Odhad	Směr.Odch.	Závěr	p	Spodní mez	Horní mez
B0	0.2852045797	0.6153534797	Nevýznamný	0.6452053267	-0.9534377314	1.523846891
B1	1.033866207	0.02318386823	Významný	0	0.9871995006	1.080532913

▪ Statistické charakteristiky regrese

Vícenásobný korelační koeficient R :	0.988631182
Koeficient determinace R ² :	0.977391614
Predikovaný korelační koeficient Rp :	0.9516961322
Střední kvadratická chyba predikce MEP :	1.877387685
Akaikeho informační kritérium :	30.47377368

Regresní diagnostika

Data

Analýza klasických reziduí

Index	Y naměřené	Y vypočítané	Směr. odch. Y	Reziduum	Reziduum [%Y]	Váhy
1	10.33	10.83063989	0.3980342472	-0.5006398899	-4.846465536	1
2	9.97	10.71691461	0.4002620574	-0.7469146071	-7.491620934	1
3	10.17	10.61352799	0.4022906625	-0.4435279865	-4.361140476	1
4	10.26	10.61352799	0.4022906625	-0.3535279865	-3.445691876	1
5	10.13	10.582512	0.4028998537	-0.4525120002	-4.467048374	1
6	10.16	10.7996239	0.3986414485	-0.6396239037	-6.295510863	1
7	19.65	18.70870039	0.2586361443	0.9412996137	4.790328823	1
8	19.11	18.19176728	0.2664313322	0.9182327171	4.804985438	1
9	20.09	19.18427884	0.2517229664	0.9057211585	4.50831836	1
10	19.19	19.43240673	0.2482215717	-0.2424067311	-1.263192971	1
11	16.9	20.82812611	0.2300458534	-3.92812611	-23.24334977	1
12	18.86	19.63917997	0.245361968	-0.7791799725	-4.131389038	1
13	21.24	22.40994141	0.2131609652	-1.169941407	-5.508198714	1
14	21.76	20.60067554	0.232817713	1.159324455	5.327777827	1
15	21.3	20.14577441	0.2385920381	1.154225586	5.418899465	1
16	19.86	20.42491829	0.2350130352	-0.5649182897	-2.84450297	1
17	21.92	21.42776851	0.2231323717	0.4922314896	2.245581613	1
18	21.52	21.57250978	0.2215535682	-0.05250977939	-0.244004551	1
19	24.75	23.74362881	0.202690081	1.006371186	4.066146207	1
20	25.15	23.53685557	0.2040617196	1.613144428	6.414093151	1
21	24.84	24.08480466	0.2006407589	0.7551953379	3.04023888	1

22	23.81	25.0566389	0.1963261138	-1.246638897	-5.23577865	1
23	25.92	24.80851101	0.1972078792	1.111488993	4.288151979	1
24	25.18	24.82918833	0.197128551	0.3508116689	1.393215524	1
25	29.3	28.23060815	0.1989145664	1.069391848	3.64980153	1
26	28.43	29.34718366	0.2057570101	-0.9171836551	-3.226112048	1
27	29.24	28.45805872	0.2000733744	0.7819412828	2.674217793	1
28	29.79	28.97499182	0.2031591704	0.8150081794	2.735844845	1
29	29.1	29.3885383	0.2060645051	-0.2885383034	-0.9915405615	1
30	27.97	28.12722153	0.1984289425	-0.157221531	-0.5621077262	1
31	33.37	30.96001494	0.2203386866	2.409985062	7.222010974	1
32	30.96	33.65840574	0.2545470091	-2.698405738	-8.715780807	1
33	33.16	33.76179236	0.2560512752	-0.6017923585	-1.814814109	1
34	32.95	31.32186811	0.2242820432	1.62813189	4.941219696	1
35	31.95	32.9863927	0.2450789974	-1.036392703	-3.243795629	1
36	32.78	32.4694596	0.2381889032	0.3105404001	0.9473471632	1
37	35.85	36.27408724	0.2958562838	-0.4240872412	-1.182949069	1
38	36.97	38.49689959	0.3350536314	-1.526899586	-4.130104371	1
39	36.66	35.79850879	0.2878978717	0.8614912139	2.349948756	1
40	35.97	36.16036196	0.2939375879	-0.1903619585	-0.5292242382	1
41	36.52	36.10866865	0.2930686368	0.4113313519	1.12631805	1
42	37.67	34.74396526	0.2709153424	2.926034745	7.767546443	1
43	37.25	39.26196058	0.3491735028	-2.011960579	-5.401236454	1
44	36.38	38.02132113	0.3264230707	-1.641321131	-4.511602889	1
45	37.12	38.79672079	0.3405538707	-1.676720786	-4.51702798	1
46	36.87	36.82203633	0.3052305385	0.04796366913	0.1300886063	1
47	38.21	35.22988237	0.2786199073	2.980117628	7.799313341	1
48	36.97	37.32863077	0.3140761015	-0.3586307722	-0.9700588916	1

Reziduální součet čtverců : 83.32411163
 Průměr absolutních reziduí : 1.027082663
 Reziduální směr. odchylka : 1.345880281
 Reziduální rozptyl : 1.811393731
 Šikmost reziduí : 0.04446816016
 Špičatost reziduí : 3.779373645

Indikace vlivných dat

A. Analýza reziduí

Index	Standardní	Jackknife	Predikované	Diag(Hii)	Diag(H*ii)	Cookova vzdál.
1	-0.3893982127	-0.3857787177	-0.5486246512	0.08746373535	0.09047175181	-0.01866129793
2	-0.5812637171	-0.5770339647	-0.8193856188	0.08844554989	0.09514086796	-0.02819918716
3	-0.34533254	-0.3420019066	-0.4870424748	0.08934433985	0.091705206	-0.01694027126
4	-0.2752582053	-0.2724743187	-0.3882125834	0.08934433985	0.09084429028	-0.01350277811
5	-0.3523799226	-0.349000021	-0.4970557148	0.08961513407	0.09207261134	-0.01734352975
6	-0.4975729323	-0.4934645549	-0.7011350348	0.08773079081	0.092640759	-0.02392521111
7	0.7126762065	0.7088111802	0.9773936186	0.03692883218	0.04756254847	0.01366373582
8	0.6960288125	0.6920757091	0.95568448	0.03918841804	0.04930735368	0.01419438971
9	0.6850466739	0.681042481	0.9385527165	0.03498104841	0.04482610767	0.01241615557
10	-0.1832537953	-0.1813171582	-0.2509424543	0.03401466375	0.03471987407	-0.00322640313
11	-2.96222208	-3.256905192	-4.046342754	0.02921567728	0.2143982665	-0.0445739194
12	-0.5888043281	-0.5845761838	-0.8059666408	0.03323545528	0.04052171874	-0.01012096483
13	-0.8803880847	-0.8781961415	-1.200043698	0.02508432944	0.041511302	-0.01132607948
14	0.8745722227	0.8722963327	1.195086175	0.02992396768	0.04605415096	0.01348897924
15	0.8714009412	0.8690801159	1.191676054	0.03142671838	0.04741532813	0.01413691276
16	-0.4262881626	-0.4224644279	-0.5826849097	0.03049095608	0.034320972	-0.00670335863
17	0.3708643115	0.3673606446	0.5061433706	0.02748604813	0.03039387199	0.00524084734

18	-0.03955481143	-0.03912317077	-0.05397234696	0.02709846165	0.02713155264	-0.00055086486
19	0.7563685733	0.7527978511	1.029725857	0.02268047429	0.03483521491	0.00877645311
20	1.212598368	1.21898627	1.651100721	0.02298847825	0.05421875353	0.01426584569
21	0.567457343	0.5632302532	0.7723604034	0.02222416555	0.02906876295	0.00644895562
22	-0.9362777512	-0.9349968106	-1.273742365	0.02127861121	0.03992997764	-0.01017791707
23	0.8348562511	0.8320595451	1.135876464	0.02147017899	0.03629671308	0.00915889978
24	0.2634976434	0.2608147086	0.3585025926	0.0214529094	0.02292989877	0.00288835924
25	0.8033896734	0.8002432118	1.093272644	0.02184340382	0.0355681097	0.00897032495
26	-0.6895810165	-0.6855972497	-0.9391331014	0.02337202922	0.03346785672	-0.00825130354
27	0.5875166641	0.5832880902	0.7996116197	0.02209864948	0.02943664755	0.00663836123
28	0.6125768815	0.6083683509	0.8340116139	0.02278557545	0.0307573176	0.00714168579
29	-0.2169441826	-0.214682991	-0.2954645655	0.02344193841	0.0244411012	-0.00260383502
30	-0.1181075743	-0.1168344586	-0.1607149728	0.02173687836	0.02203353451	-0.00131216741
31	1.815128336	1.863256558	2.476356593	0.02680208945	0.09650613892	0.02499452141
32	-2.041787683	-2.117713368	-2.798509386	0.03577034563	0.1231567382	-0.03787243567
33	-0.4554550368	-0.4514964098	-0.6243918276	0.03619437035	0.04054069983	-0.00855198795
34	1.226870284	1.233815799	1.674636576	0.0277700171	0.05958329897	0.01752168178
35	-0.783141703	-0.7797984306	-1.071936887	0.03315884004	0.04604958456	-0.01342933645
36	0.2344345669	0.2320110052	0.3205811983	0.03132060835	0.0324779605	0.00379002243
37	-0.3230009941	-0.3198337257	-0.4456207156	0.04832242664	0.05048086535	-0.00820035707
38	-1.171377334	-1.176250899	-1.627781152	0.0619748948	0.08995505925	-0.03869618555
39	0.6552621568	0.6511466647	0.9028013124	0.04575768543	0.05466467642	0.0157105167
40	-0.1449393523	-0.1433880133	-0.1998965638	0.04769769492	0.04813259515	-0.00362976807
41	0.3131365512	0.3100448162	0.4318059037	0.04741609978	0.04944664626	0.007793389
42	2.219498044	2.323156308	3.049600252	0.04051859157	0.143270114	0.04686434461
43	-1.547903991	-1.572487294	-2.157155402	0.06730846694	0.1158896674	-0.05585289503
44	-1.25704704	-1.265229552	-1.743903138	0.05882322505	0.09115402344	-0.03928250404
45	-1.287723164	-1.297245752	-1.791418803	0.06402635544	0.0977668003	-0.04404409328
46	0.0365908077	0.03619142286	0.05056435298	0.05143314789	0.05146075711	0.00099201253
47	2.263280236	2.374663581	3.113551946	0.04285597958	0.1494409872	0.0506690161
48	-0.2740315528	-0.2712580824	-0.3792856855	0.05445740252	0.0560009657	-0.00789126085

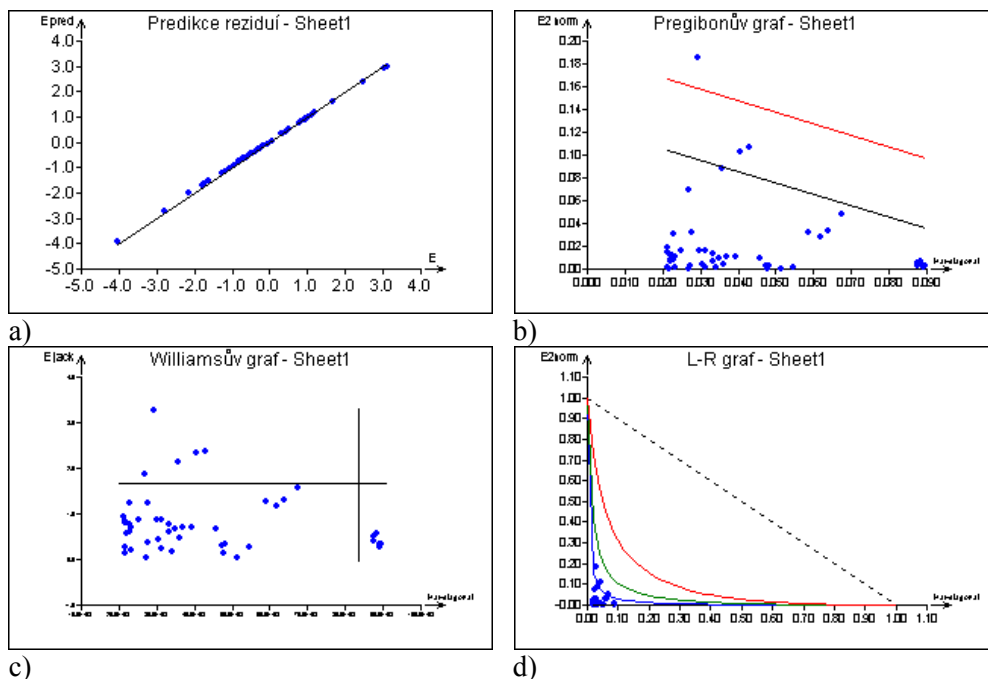
B. Analýza vlivu

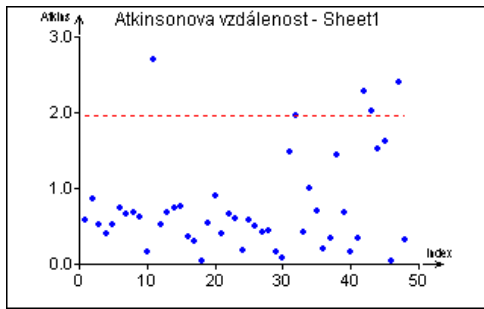
Index	Atkinsonova vzdálenost	Andrews -Pregibon	st.Vliv na Y [^]	Vliv na param LD(b)	Vliv na rozptyl LD(s)	Celkový vliv LD(b,s)
1	0.5727843289	0.9095282482	-0.1194337887	0.01516284183	0.007518343085	0.02241674764
2	0.8620093574	0.904859132	-0.1797413761	0.03419546393	0.00447189125	0.03821471851
3	0.5137464947	0.908294794	-0.1071235493	0.01220719942	0.008126275887	0.02011175092
4	0.4093039348	0.9091557097	-0.08534577014	0.007756069967	0.008979068228	0.01658669762
5	0.5251308537	0.9079273887	-0.1094973523	0.0127527649	0.008032463646	0.02055500803
6	0.7338957873	0.907359241	-0.1530278501	0.02483782473	0.005852608815	0.0303109105
7	0.6656532757	0.9524374515	0.1387983027	0.02031810486	0.002368453266	0.02248964295
8	0.6703124344	0.9506926463	0.1397698045	0.02061408605	0.002619696552	0.02302354361
9	0.621851391	0.9551738923	0.1296649784	0.01774763212	0.002788834707	0.02034908607
10	0.163173882	0.9652801259	-0.0340241064	0.001233898476	0.009845869226	0.0110549597
11	2.709665218	0.7856017335	-0.5650042552	0.2747693065	0.9300271221	1.263444922
12	0.5198110349	0.9594782813	-0.1083880934	0.01243512211	0.004346735953	0.01661684712
13	0.6755743701	0.958488698	-0.1408669939	0.02080525477	0.0003951113765	0.02112055513
14	0.7347416612	0.953945849	0.153204227	0.02461369488	0.0004402181528	0.02495493266
15	0.7507701656	0.9525846719	0.1565464012	0.02570216604	0.0004657019133	0.02606166767
16	0.3593053249	0.965679028	-0.07492033928	0.005963238128	0.006974034567	0.01283656102
17	0.2961861711	0.969606128	0.06175908593	0.004056127556	0.007780088937	0.01176379295
18	0.03131380458	0.9728684474	-0.006529379613	4.54734164E-005	0.01052965543	0.01057418302
19	0.5499840149	0.9651647851	0.1146795946	0.01385170548	0.001744819557	0.01548073606
20	0.896743012	0.9457812465	0.1869838437	0.03608815116	0.003149518683	0.03966638573
21	0.4072330099	0.970931237	0.08491395245	0.007636624954	0.004701244451	0.01223208507
22	0.6611745792	0.9600700224	-0.13786443	0.01988323564	7.88062617E-005	0.01993014514
23	0.5910838927	0.9637032869	0.1232495115	0.01595497879	0.0008018089994	0.01666738185
24	0.1852030915	0.9770701012	0.03861751411	0.00158830594	0.009106777066	0.01066437001

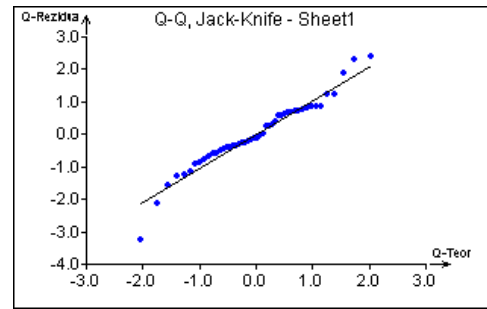
25	0.5735111691	0.9644318903	0.1195853454	0.01503764375	0.001147569594	0.01608380908
26	0.5086471505	0.9665321433	-0.1060602625	0.01187319357	0.002718695163	0.0144674202
27	0.4205158508	0.9705633525	0.08768361624	0.00813874895	0.004368098154	0.01239822211
28	0.4455183504	0.9692426824	0.09289699779	0.009129215163	0.00395358332	0.01296698451
29	0.1595178475	0.9755588988	-0.03326177051	0.001178879841	0.009564604484	0.01072012077
30	0.08352290961	0.9779664655	-0.01741573056	0.000323428983	0.01026250962	0.0105792976
31	1.482928865	0.9034938611	0.3092120434	0.09458833585	0.06931640354	0.1691779174
32	1.956151209	0.8768432618	-0.4078857232	0.1611083965	0.1345344055	0.3082994248
33	0.419608235	0.9594593002	-0.08749436525	0.008128103406	0.006524678048	0.01452017595
34	1.000041018	0.940416701	0.2085229669	0.04484199861	0.003596104937	0.04901045832
35	0.6925774935	0.9539504154	-0.1444123903	0.02194365831	0.00139398082	0.02317580543
36	0.2000771848	0.9675220395	0.04171897695	0.001854250656	0.009401753369	0.01121958076
37	0.3456349294	0.9495191346	-0.07206986479	0.005527452487	0.008414280069	0.01383919283
38	1.449988489	0.9100449408	-0.3023435002	0.0945041275	0.002050632278	0.09752496181
39	0.6838257132	0.9453353236	0.1425875179	0.02147938205	0.00325890623	0.02449371539
40	0.1538997957	0.9518674049	-0.03209032573	0.001097927409	0.01011175836	0.01118731577
41	0.3317414114	0.9505533537	0.06917286602	0.005092728052	0.008536830361	0.01353437733
42	2.289555827	0.856729886	0.4774053918	0.2165860762	0.2105157228	0.4485612268
43	2.025894826	0.8841103326	-0.4224282726	0.180089399	0.02553064056	0.2119072036
44	1.516952772	0.9088459766	-0.3163065185	0.1029433522	0.004659899463	0.1091563715
45	1.627173099	0.9022331997	-0.3392890454	0.1182193755	0.005917169775	0.1261505397
46	0.04041635619	0.9485392429	0.00842739283	7.575341517E-5	0.01053455474	0.01060873217
47	2.409811529	0.8505590128	0.5024804389	0.2387337105	0.2333305323	0.4970387501
48	0.3122011634	0.9439990343	-0.06509844266	0.004512736312	0.008992607245	0.01341876147

Obrázek 18 - Grafy vlivných bodů: a) Graf predikce reziduí; b) Pregibonův graf; c) Williamsův graf; d) L-R graf; e) Graf Atkinsonových vzdáleností; f) Q-Q graf Jack-Knife reziduí

e)

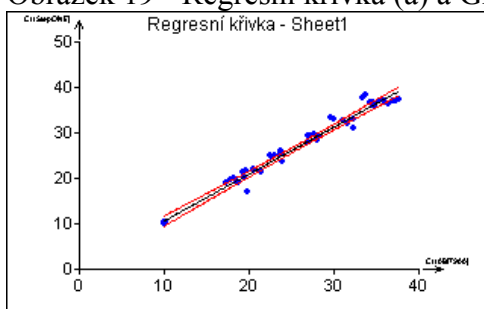

f)

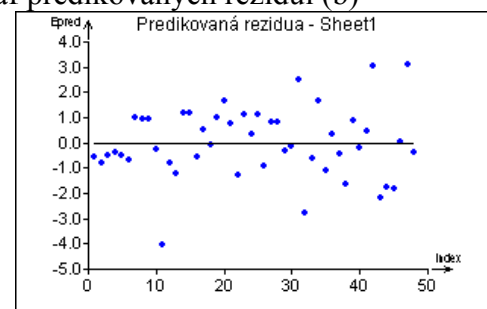
Model

Z obrázku 19 vyplývá, že je lineární regresní model akceptovatelný a data nevykazují nelineární průběh.

Obrázek 19 - Regresní křivka (a) a Graf predikovaných reziduí (b)

a)

b)

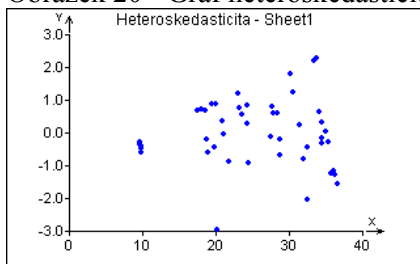
Metoda

Fisher-Snedecorův test významnosti modelu
 Hodnota kritéria F : 1988.643252
 Kvantil F (1-alfa, m-1, n-m) : 4.051748692
 Pravděpodobnost : 1.664016192E-039
 Závěr : Model je významný

Scottovo kritérium multikolinearity
 Hodnota kritéria SC : 0.3332853259
 Závěr : Model vykazuje multikolinearitu!

Cook-Weisbergův test heteroskedasticity
 Hodnota kritéria CW : 2.59118113
 Kvantil $\chi^2(1-\alpha, 1)$: 3.841458829
 Pravděpodobnost : 0.1074601737
 Závěr : Rezidua vykazují homoskedasticitu.

Obrázek 20 - Graf heteroskedasticity

Jarque-Berrův test normality

Hodnota kritéria JB : 1.570591837
Kvantil $\chi^2(1-\alpha,2)$: 5.991464547
Pravděpodobnost : 0.4559847475
Závěr : Rezidua mají normální rozdělení.

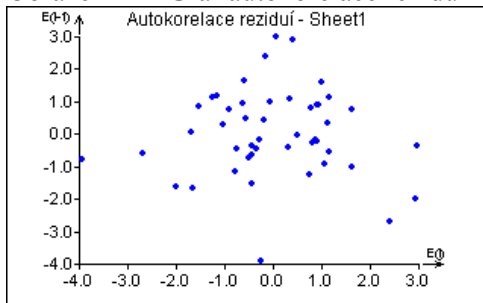
Waldův test autokorelace

Hodnota kritéria WA : 0.05242483048
Kvantil $\chi^2(1-\alpha,1)$: 3.841458829
Pravděpodobnost : 0.8188963584
Závěr : Autokorelace je nevýznamná

Durbin-Watsonův test autokorelace

Hodnota kritéria DW : -1
Kritické hodnoty DW 1.43 1.62
Závěr : Rezidua nejsou autokorelována

Obrázek 21 - Graf autokorelace reziduí

Znaménkový test reziduí

Hodnota kritéria Sg : 0.1959208327
Kvantil $N(1-\alpha/2)$: 1.959963999
Pravděpodobnost : 0.8446721311
Závěr : V reziduích není trend.

▪ Konstrukce zpřesněného modelu

Po vynechání outlierů 11, 32, 42 a 47 byly získány nové odhady parametrů:

Prom Odhad	Směr.Odch.	Závěr	p	Spodní mez	Horní mez
Abs 0.702880651	0.4685683599	Nevýznamný	0.1410792146	-0.2427285827	1.648489885
Ct 1.01766084	0.01790735947	Významný	0	0.9815223256	1.053799355

▪ Statistické charakteristiky regrese

Vícenásobný korelační koeficient R : 0.9935603042
Koeficient determinace R^2 : 0.987162078
Predikovaný korelační koeficient R_p : 0.9719939938
Střední kvadratická chyba predikce MEP : 1.056869239
Akaikeho informační kritérium : 2.300122467

▪ Testování regresního tripletu

Fisher-Snedecorův test významnosti modelu

Hodnota kritéria F : 3229.55751
Kvantil F (1-alfa, m-1, n-m) : 4.072653759
Pravděpodobnost : 2.33774657E-041
Závěr : Model je významný

Scottovo kritérium multikolinearity

Hodnota kritéria SC : 0.3330237405
Závěr : Model vykazuje multikolinearitu!

Cook-Weisbergův test heteroskedasticity

Hodnota kritéria CW : 1.296851036
Kvantil $\chi^2(1-\alpha, 1)$: 3.841458829
Pravděpodobnost : 0.2547892203
Závěr : Rezidua vykazují homoskedasticitu.

Jarque-Berryův test normality

Hodnota kritéria JB : 1.178628037
Kvantil $\chi^2(1-\alpha, 2)$: 5.991464547
Pravděpodobnost : 0.5547076733
Závěr : Rezidua mají normální rozdělení.

Waldův test autokorelace

Hodnota kritéria WA : 0.02700040539
Kvantil $\chi^2(1-\alpha, 1)$: 3.841458829
Pravděpodobnost : 0.8694808117
Závěr : Autokorelace je nevýznamná

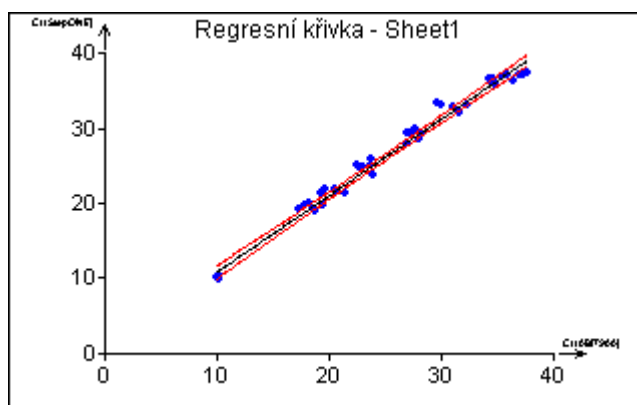
Durbin-Watsonův test autokorelace

Hodnota kritéria DW : -1
Kritické hodnoty DW 1.39 1.6
Závěr : Rezidua nejsou autokorelována

Znaménkový test reziduí

Hodnota kritéria Sg : 0.8251499577
Kvantil $N(1-\alpha/2)$: 1.959963999
Pravděpodobnost : 0.40928646
Závěr : V reziduích není trend.

Obrázek 22 – Výsledná regresní křivka

▪ **Závěr úlohy**

Výsledný model j má tvar:

$$y = 0,703 (0,469) + 1,018 (0,018) x$$

Výsledek Scottova testu $MT = 0,333$ ukazuje na multikolinearitu v datech, ale protože zde jde o aproximaci dat empirickým modelem, není třeba tento fakt brát v úvahu.

Intervalový odhad parametrů je: $\beta_0: -0,243 \leq \beta_0 \leq 1,648$

$\beta_1: 0,982 \leq \beta_1 \leq 1,054$

Interval spolehlivosti úseku regresní přímky zahrnuje nulu, takže jej lze považovat za nulový.

Interval spolehlivosti směrnice obsahuje jedničku, lze jej tedy považovat za roven jedné.

Model lze proto zjednodušit na

$$y = x,$$

tedy $Ct (ABI 7900) = Ct (Step ONE)$.

Přístroj StepONE s levnějším provozem poskytuje stejné výsledky jako přístroj ABI PRISM 7900.

Úloha 4 – Vícerozměrný lineární regresní model

Vliv pěti parametrů na výnos pšenice (*Triticum aestivum*)

Úvod

U 15 odrůd pšenice v maloparcelkovém pokusu byly sledovány znaky: délka rostlina, délka klasu, počet zrn v klasu, hmotnost tisíce zrn, obsah izotopu uhlíku ^{13}C a výnos. V pokusu byly vždy dvě varianty: rostliny stresované suchem a rostliny pěstované klasickým způsobem.

Cílem práce bylo stanovit, jaký mají sledované parametry vliv na výnos.

Data

Pro účely tohoto testu nebyla rozlišována data ze stresovaných a nestresovaných rostlin. Data jsou uvedena v Tabulce 4 a v souboru MS Excel v listu: úloha 4.

Tabulka 4 – data pro sledování vybraných parametrů na výnos pšenice

Odrůda	Varianta	Délka rostliny (cm)	Délka klasu (cm)	Počet zrn/klas	HTZ (g)	$\Delta^{13}\text{C}$	Výnos t/h
		x1	x2	x3	x4	x5	y
Ai Kang 58	kontrola	59.57	7.26	29.60	56.25	-28.39	4.98
Ai Kang 58	stres	62.80	7.09	23.20	58.15	-28.31	5.21
Arktis	kontrola	89.30	8.83	38.20	55.66	-28.29	7.68
Arktis	stres	90.25	8.47	34.20	56.15	-27.58	8.55
Dong 13	kontrola	93.50	7.75	28.50	54.42	-28.58	10.15
Dong 13	stres	87.30	8.25	34.50	53.16	-27.80	8.05
Dong 16	kontrola	110.55	9.90	37.50	61.17	-28.80	11.17
Dong 16	stres	99.80	9.31	34.40	57.99	-27.80	6.66
Dong 3	kontrola	81.00	7.95	28.10	56.74	-28.44	5.89
Dong 3	stres	79.75	8.16	32.40	53.21	-27.72	7.20
Dong 8	kontrola	104.55	8.18	38.30	63.01	-28.90	12.76
Dong 8	stres	90.50	8.36	37.30	61.21	-27.73	7.69
Dong South 3	kontrola	90.05	8.60	40.00	58.88	-28.41	10.73
Dong South 3	stres	92.80	7.55	33.70	56.54	-27.84	8.03
Dong Ying 14	kontrola	54.11	8.80	44.22	51.04	-28.67	6.83
Dong Ying 14	stres	58.45	8.52	39.30	47.81	-28.36	6.05
Dong Ying 3	kontrola	50.10	8.23	37.00	44.37	-28.90	8.00
Dong Ying 3	stres	57.85	8.51	41.90	43.96	-28.17	7.34
Ji Nan 17	kontrola	83.80	7.69	37.70	50.72	-28.82	10.89
Ji Nan 17	stres	80.50	7.02	34.00	47.12	-27.99	8.21
Lu Mai 14	kontrola	96.25	9.04	36.20	58.72	-27.82	5.63
Lu Mai 14	stres	82.40	8.55	33.60	57.50	-27.41	4.52
Lu Mai 23	kontrola	72.20	7.40	25.50	61.45	-28.40	4.88
Lu Mai 23	stres	68.40	6.72	22.80	58.13	-28.01	4.48
Meng Guan 35	kontrola	72.70	6.92	31.50	61.68	-28.94	7.43
Meng Guan 35	stres	68.95	6.98	32.60	55.09	-28.28	5.51
Mulan	kontrola	90.05	8.19	32.40	57.52	-28.42	11.00
Mulan	stres	86.10	7.60	33.80	54.11	-28.13	5.57

Shannong 22	kontrola	76.95	7.92	37.80	57.45	-27.66	7.51
Shannong 22	stres	75.55	7.35	35.80	53.45	-28.03	7.37

▪ Výsledky

Použitý program: QC Expert

▪ Návrh modelu

$$y = \beta_0 + \beta_1x_1 + \beta_2x_2 + \beta_3x_3 + \beta_4x_4 + \beta_5x_5$$

▪ Předběžná analýza dat

Hladina významnosti :	0.05
Kvantil t(1-alfa/2,n-m) :	2.06389856105585
Kvantil F(1-alfa,m,n-m) :	2.62065414819436
Absolutní člen :	Ano
Počet platných řádků :	30
Počet parametrů :	6
Metoda :	Nejmenší čtverce
Sloupce pro výpočet :	Výnos t/h Abs Délka rostliny Délka klasu Počet zrn/klas HTZ $\Delta^{13}\text{C}$
Transformace :	Bez transformace

Charakteristiky proměnných

Proměnná	Průměr	Směr.Odch.	Kor.vs.Y	Významnost
Délka rostliny (cm)	80.20266667	15.29619604	0.5386213047	0.002135464418
Délka klasu (cm)	8.036666667	0.7643583441	0.3123485419	0.09286971492
Počet zrn/klas	34.20066667	5.07543233	0.4235678519	0.01967912399
HTZ (g)	55.422	4.910749223	0.06851432063	0.7190372092
$\Delta^{13}\text{C}$	-28.22	0.4300761761	-0.417016524	0.0218704269

Párové korelace (Xi, Xj)

Abs - Délka rostliny	0	1
Abs - Délka klasu	0	1
Abs - Počet zrn/klas	0	1
Abs - HTZ	0	1
Abs - $\Delta^{13}\text{C}$	0	1
Délka rostliny - Délka klasu	0.4177568853	0.02161316174
Délka rostliny - Počet zrn/klas	0.06633895404	0.7276163993
Délka rostliny - HTZ	0.5664143859	0.001102442257
Délka rostliny - $\Delta^{13}\text{C}$	0.1668809168	0.3780964136
Délka klasu - Počet zrn/klas	0.6159003486	0.000290909138

Délka klasu - HTZ	0.0263757947	0.8899627076
Délka klasu - $\Delta^{13}\text{C}$	0.06794124527	0.7212941024
Počet zrn/klas - HTZ	-0.3514419735	0.05685970698
Počet zrn/klas - $\Delta^{13}\text{C}$	-0.07893923697	0.6784024402
HTZ - $\Delta^{13}\text{C}$	0.03888460409	0.8383481803
Indikace multikolinearity		

Proměnná	Vlas. čísla kor. m.	Podmíněnost kappa	VI faktor	Vícenás. kor.
Abs	0.2685335158	1	1	0
Délka rostliny	1	3.723929943	1.994486875	0.7061288189
Délka klasu	1.649762835	6.14360122	2.109279809	0.7251927545
Počet zrn/klas	1.801650251	6.709219317	2.116506614	0.7263080122
HTZ	0.302423144	1.126202601	1.932881492	0.6947213163
$\Delta^{13}\text{C}$	0.977630254	3.640626576	1.061476409	0.2406573171

Analýza rozptylu

Průměr Y :	7.532333333		
Zdroj	Součet čtverců	Průměrný čtverec	Rozptyl
Celková variabilita	138.4393367	4.614644556	4.77377023
Variabilita vysvětlená modelem	101.0929468	3.369764894	3.485963684
Reziduální variabilita	37.34638985	1.244879662	1.287806546
Hodnota kritéria F :	12.99312053		
Kvantil F (1-alfa, m-1, n-m) :	2.620654148		
Pravděpodobnost :	3.506838689E-006		
Závěr :	Model je významný		

▪ Odhady parametrů

Proměnná	Odhad	Směr.Odch.	Závěr	p	Spodní mez	Horní mez
Abs	-68.05725807	15.95983558	Významný	0.00026969	-100.9967398	-35.117776
Délka rostliny	0.1183808649	0.02138709722	Významný	1.07957416E-5	0.0742400657	0.16252166
Délka klasu	-0.6664631805	0.4401389268	Nevýznamný	0.14303195	-1.574865278	0.24193891
Počet zrn/klas	0.1674058514	0.06639822453	Významný	0.01874503	0.0303666513	0.30444505
HTZ	-0.106190476	0.06558047388	Nevýznamný	0.11846352	-0.241541922	0.02916096
$\Delta^{13}\text{C}$	-2.537603459	0.5549188542	Významný	0.00012303	-3.682899684	-1.3923072

▪ Statistické charakteristiky regrese

Vícenásobný korelační koeficient R :	0.8545366096
Koeficient determinace R^2 :	0.7302328172
Predikovaný korelační koeficient R_p :	0.4004495719
Střední kvadratická chyba predikce MEP :	1.694447412
Akaikeho informační kritérium :	18.57116603

▪ Regresní diagnostika

Data

Analýza klasických reziduí

Index	Y naměřené	Y vypočítané	Směr. odch. Y	Reziduum	Reziduum [%Y]	Váhy
1	4.98	5.180728498	0.4742167451	-0.2007284984	-4.030692739	1
2	5.21	4.200229803	0.630782839	1.009770197	19.38138574	1
3	7.68	8.902426776	0.3430709825	-1.222426776	-15.91701531	1
4	8.55	6.731460148	0.434354503	1.818539852	21.26947196	1
5	10.15	9.363151079	0.6313555452	0.7868489215	7.752206123	1
6	8.05	7.454862535	0.3869641871	0.5951374646	7.393011982	1
7	11.17	11.2967887	0.8025504322	-0.1267886975	-1.135082342	1
8	6.66	7.698531791	0.5634254908	-1.038531791	-15.59357044	1
9	5.89	7.081508902	0.4530642477	-1.191508902	-20.22935317	1
10	7.2	6.061198603	0.4075443092	1.138801397	15.81668607	1
11	12.76	11.92511473	0.7266463447	0.8348852703	6.542988012	1
12	7.69	7.196641163	0.546198484	0.4933588368	6.415589556	1
13	10.73	9.408408571	0.4576249848	1.321591429	12.31678872	1
14	8.03	8.181137167	0.4693666561	-0.1511371672	-1.882156504	1
15	6.83	7.219270573	0.7471528947	-0.3892705734	-5.699422744	1
16	6.05	6.652354594	0.5246679612	-0.6023545942	-9.956274284	1
17	8	7.207716342	0.7297852168	0.7922836582	9.903545728	1
18	7.34	6.949934596	0.6335954925	0.3900654041	5.314242563	1
19	10.89	10.7969079	0.5977394592	0.09309209641	0.8548401874	1
20	8.21	8.509454573	0.7321421057	-0.2994545727	-3.647436939	1
21	5.63	7.732788334	0.451052466	-2.102788334	-37.34970397	1
22	4.52	5.073660062	0.5501984987	-0.553660062	-12.24911642	1
23	4.88	5.369395546	0.5626526068	-0.4893955459	-10.02859725	1
24	4.48	4.283634454	0.5985640847	0.1963655455	4.383159499	1
25	7.43	8.098805472	0.6892521008	-0.6688054717	-9.001419538	1
26	5.51	6.824012828	0.4336581291	-1.314012828	-23.84778272	1
27	11	8.579169086	0.3322043648	2.420830914	22.00755376	1
28	5.57	8.365350658	0.3702797071	-2.795350658	-50.18582869	1
29	7.51	6.191171116	0.5720693135	1.318828884	17.56097049	1
30	7.37	7.434185399	0.4363463711	-0.06418539947	-0.8709009426	1

Reziduální součet čtverců : 37.34638985
 Průměr absolutních reziduí : 0.8806933247
 Reziduální směr. odchylka : 1.247437204
 Reziduální rozptyl : 1.556099577
 Šikmost reziduí : 0.05393859765
 Špičatost reziduí : 3.120355775

Indikace vlivných dat

A. Analýza reziduí

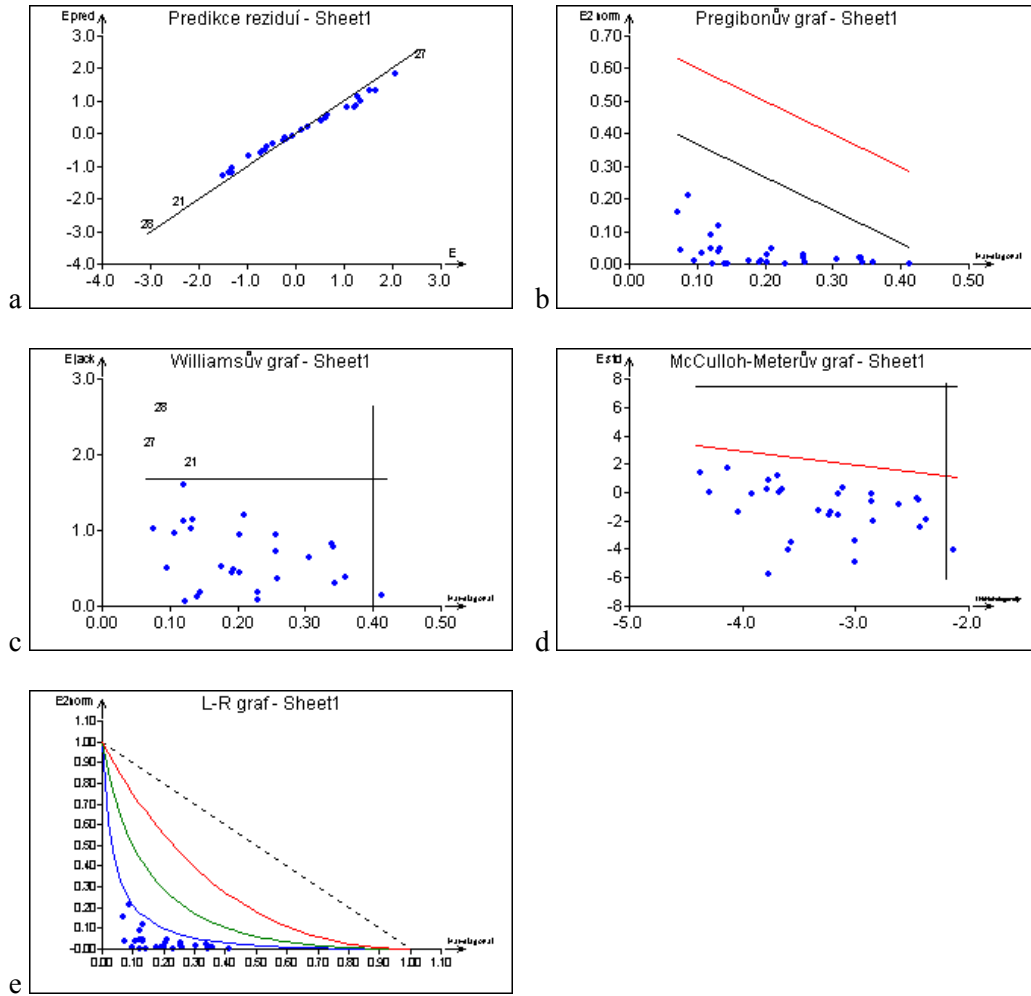
Index	Standardní	Jackknife	Predikované	Diag(Hii)	Diag(H*ii)	Cookova vzdál.
1	-0.1739740349	-0.1704185067	-0.234637391	0.1445161509	0.1455950217	-0.00489821401
2	0.9382712484	0.9358402636	1.356661976	0.2556950699	0.2829971961	0.05372156014
3	-1.019254725	-1.020117315	-1.322452242	0.07563635438	0.1156489829	-0.01390014127
4	1.555139524	1.605432501	2.0694421	0.1212414919	0.2097932156	0.03576019165
5	0.7313626482	0.7240780954	1.057819537	0.2561595867	0.272737661	0.041977094
6	0.5018446526	0.4938764406	0.6585044225	0.09622859896	0.1057124769	0.008905608904

7	-0.1327639526	-0.1300163615	-0.2163302196	0.4139112984	0.4143417382	-0.0156269008
8	-0.9331366892	-0.9305256579	-1.304692362	0.2040025512	0.2328821373	-0.03985822349
9	-1.025171591	-1.026309569	-1.372565943	0.1319113607	0.1699255695	-0.02596351213
10	0.9659162318	0.9645122981	1.274877105	0.1067363339	0.1414617418	0.01923626833
11	0.8234028351	0.8176987016	1.263674732	0.339319487	0.3579834976	0.07048203131
12	0.4399090021	0.4323935169	0.6103798268	0.1917183118	0.1982357542	0.01739051548
13	1.138846464	1.146270713	1.527110722	0.1345804792	0.1813481564	0.02951680257
14	-0.1307679903	-0.128060302	-0.176063368	0.1415751672	0.1421868045	-0.00359447121
15	-0.389687347	-0.3826951268	-0.6070415513	0.358741469	0.3627989316	-0.03633402248
16	-0.532240171	-0.5241363152	-0.7318135687	0.1769015773	0.1866168686	-0.01906497918
17	0.7831302366	0.7766285875	1.204549554	0.3422573148	0.3590651882	0.06791715005
18	0.3630037096	0.3563402575	0.5256807547	0.2579804365	0.2620544855	0.02103445337
19	0.08502333864	0.08324571117	0.1208372639	0.2296077104	0.229839758	0.004223392503
20	-0.296494397	-0.2907847528	-0.4568140123	0.3444715691	0.3468726859	-0.02596731771
21	-1.808017542	-1.904389034	-2.419062591	0.130742486	0.2491399749	-0.04532310705
22	-0.4945402122	-0.486613419	-0.6873808191	0.1945366431	0.202744651	-0.01990700796
23	-0.439574974	-0.4320625296	-0.6143888005	0.2034432504	0.2098564005	-0.01871148573
24	0.1794193988	0.1757596384	0.2551002537	0.2302416689	0.2312741496	0.008944327101
25	-0.6432513697	-0.6352071742	-0.9627178105	0.3052943818	0.3172714635	-0.04711372802
26	-1.123440755	-1.129897634	-1.494645259	0.1208530455	0.1670858867	-0.02573920017
27	2.01335048	2.161975771	2.605623684	0.07092074417	0.2278414623	0.02561466337
28	-2.346638776	-2.616996322	-3.065445328	0.08810943946	0.2973394436	-0.03778981018
29	1.189710893	1.200602574	1.670058986	0.2103099984	0.2568823614	0.05280723987
30	-0.0549235206	-0.0537704858	-0.07313375486	0.122356023	0.1224663353	-0.00127618634

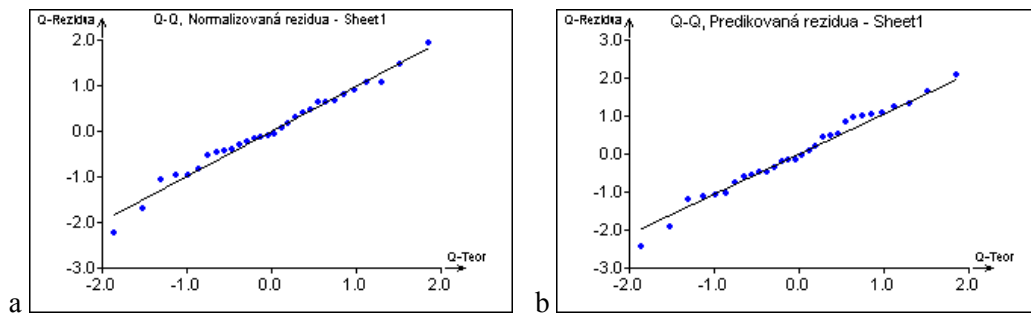
B. Analýza vlivu

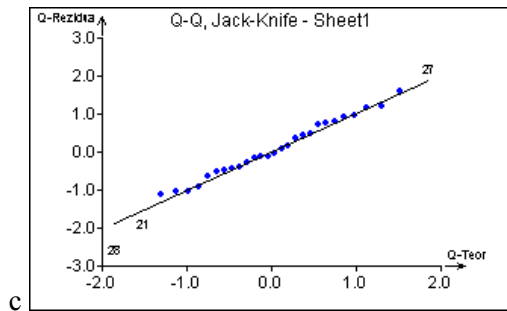
Index	Atkinsonova vzdálenost	Andrews -Pregibon	st.Vliv na Y [^]	Vliv na param LD(b)	Vliv na rozptyl LD(s)	Celkový vliv LD(b,s)
1	0.1400873877	0.8544049783	-0.07004369385	0.006390534729	0.01580773095	0.02199370715
2	1.09702734	0.7170028039	0.5485136702	0.3756783778	0.0001807704923	0.3795351247
3	0.5836116871	0.8843510171	-0.2918058436	0.1060706474	0.001612375604	0.1089762391
4	1.192649721	0.7902067844	0.5963248603	0.414217842	0.08036496194	0.5287343895
5	0.849827591	0.727262339	0.4249137955	0.2293744731	0.001929214916	0.2295814008
6	0.322308003	0.8942875231	0.1611540015	0.03350052983	0.008116739312	0.04086229382
7	0.2185244168	0.5856582618	-0.1092622084	0.01555613446	0.01631968139	0.03137223249
8	0.9421505582	0.7671178627	-0.4710752791	0.27765989	0.0001400437432	0.2799420281
9	0.8001426819	0.8300744305	-0.400071341	0.1989666562	0.001781057463	0.2035921556
10	0.6668130205	0.8585382582	0.3334065103	0.1390320153	0.0004967166188	0.1406548528
11	1.172011724	0.6420165024	0.5860058619	0.4321359274	0.0004119574343	0.4333981851
12	0.4211721033	0.8017642458	0.2105860516	0.05732203383	0.009903514553	0.06581864799
13	0.9040550646	0.8186518436	0.4520275323	0.2510598427	0.007084438899	0.2647165176
14	0.1040128323	0.8578131955	-0.05200641616	0.003525106211	0.01634115342	0.01975138613
15	0.5724758108	0.6372010684	-0.2862379054	0.1060043135	0.01128454888	0.1145902887
16	0.4859753203	0.8133831314	-0.2429876602	0.07600724196	0.007225356173	0.08167088168
17	1.120448048	0.6409348118	0.5602240239	0.3962809313	0.0009611554608	0.3966862751
18	0.42022375	0.7379455145	0.210111875	0.05721229572	0.01198126376	0.06764487247
19	0.09089272705	0.770160242	0.04544636352	0.002693031105	0.01674661394	0.01935077859
20	0.4215824777	0.6531273141	-0.2107912389	0.05768823044	0.01357244874	0.06959659852
21	1.477133712	0.7508600251	-0.7385668562	0.6083766803	0.1972342044	0.8850145971
22	0.4782906505	0.797255349	-0.2391453253	0.0737454055	0.008330297834	0.08044004181
23	0.4367067269	0.7901435995	-0.2183533634	0.06162491921	0.009912947733	0.0700289281
24	0.1922489203	0.7687258504	0.09612446016	0.0120334797	0.01573047855	0.02738080218
25	0.8421789666	0.6827285365	-0.4210894833	0.2264380516	0.004066631508	0.2276394244
26	0.8378517024	0.8329141133	-0.4189258512	0.2160933542	0.006113136365	0.2273943188
27	1.194651076	0.7721585377	0.5973255379	0.3843125634	0.3604016682	0.8102771529
28	1.626945357	0.7026605564	-0.8134726787	0.6578274651	0.832944047	1.667309098
29	1.239170044	0.7431176386	0.6195850218	0.4675280735	0.01093950183	0.4949691704
30	0.04015387324	0.8775336647	-0.02007693662	0.0005256902463	0.0169210801	0.01742931568

Obrázek 23 - Grafy vlivných bodů: a) Graf predikovaných reziduí; b) Pregibonův graf; c) Williamsův graf; d) McCulloh-Meeterův graf; e) L-R graf

Obrázek 24 - Rankitové grafy: a) Q-Q graf normalizovaných reziduí; b) Q-Q- graf predikovaných reziduí; c) Q-Q- graf Jack-Knife reziduí

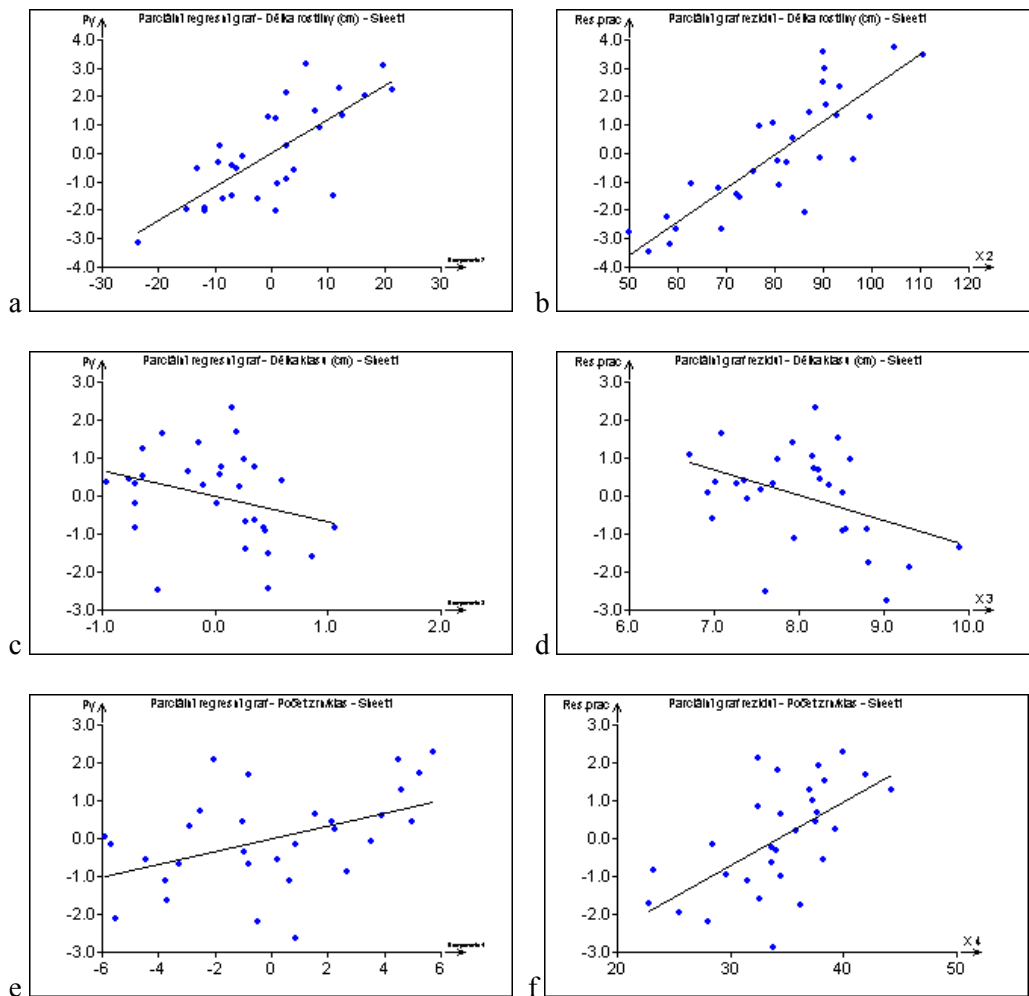

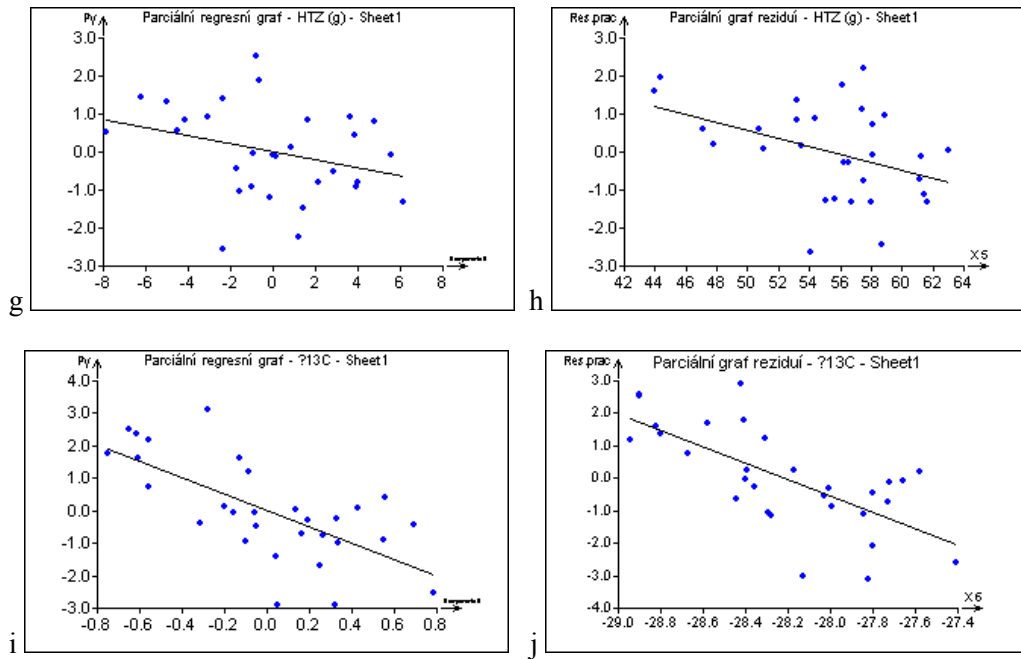
V datech byly identifikovány tři odlehlé body: 21, 27 a 28.

Model

Parciální regresní grafy a parciální reziduální grafy (Obrázek 25) ukazují na lineární závislost jednotlivých nezávisle proměnných.

Obrázek 25 - Parciální grafy: a) Parciální regresní graf x_1 ; b) parciální reziduální graf x_1 ; c) parciální regresní graf x_2 ; d) parciální reziduální graf x_2 ; e) parciální regresní graf x_3 ; f) parciální reziduální graf x_3 ; g) parciální regresní graf x_4 ; h) parciální reziduální graf x_4 ; i) parciální regresní graf x_5 ; j) parciální reziduální graf x_5

Metoda

Fisher-Snedecorův test významnosti modelu

Hodnota kritéria F : 12.99312053
 Kvantil F (1-alfa, m-1, n-m) : 2.620654148
 Pravděpodobnost : 3.506838689E-006
 Závěr : Model je významný

Scottovo kritérium multikolinearity

Hodnota kritéria SC : -0.01916407178
 Závěr : Model je korektní.

Cook-Weisbergův test heteroskedasticity

Hodnota kritéria CW : 0.1752881086
 Kvantil $\chi^2(1-\text{alfa}, 1)$: 3.841458829
 Pravděpodobnost : 0.6754542336
 Závěr : Rezidua vykazují homoskedasticitu.

Jarque-Berrův test normality

Hodnota kritéria JB : 0.2877998789
 Kvantil $\chi^2(1-\text{alfa}, 2)$: 5.991464547
 Pravděpodobnost : 0.8659743936
 Závěr : Rezidua mají normální rozdělení.

Waldův test autokorelace

Hodnota kritéria WA : 1.850997891
 Kvantil $\chi^2(1-\text{alfa}, 1)$: 3.841458829
 Pravděpodobnost : 0.1736673783
 Závěr : Autokorelace je nevýznamná

Durbin-Watsonův test autokorelace

Hodnota kritéria DW : -1
Kritické hodnoty DW 1.07 1.83
Závěr : Negativní autokorelace reziduí není prokázána.

Znaménkový test reziduí

Hodnota kritéria Sg : 0.1617764136
Kvantil $N(1-\alpha/2)$: 1.959963999
Pravděpodobnost : 0.8714819276
Závěr : V reziduích není trend.

▪ Konstrukce zpřesněného modelu

Po odstranění bodů č. 21, 27 a 28 byla nalezeny nové odhady parametrů zpřesněného modelu.

Prom	Odhad	Směr.Odch.	Závěr	p	Spodní mez	Horní mez
b_0	-59.21116	12.09650826	Významný	7.685040927E-5	-84.36722884	-34.055096
b_1	0.12436	0.016414329	Významný	1.948867032E-7	0.0902220754	0.158493
b_2	-0.759895	0.340348341	Významný	0.03658607993	-1.467688329	-0.05210208
b_3	0.185135	0.050019621	Významný	0.001324183434	0.0811133631	0.2891563
b_4	-0.112706	0.049595261	Významný	0.03368142189	-0.215845374	-0.009567389
b_5	-2.228557	0.422734632	Významný	3.163999368E-5	-3.107682226	-1.3494326

Statistické charakteristiky regrese

Vícenásobný korelační koeficient R : 0.920014741
Koeficient determinace R^2 : 0.8464271237
Predikovaný korelační koeficient R_p : 0.57513659
Střední kvadratická chyba predikce MEP : 1.064383909
Akaikeho informační kritérium : 1.448270408

Testování regresního tripletu

Fisher-Snedecorův test významnosti modelu
Hodnota kritéria F : 23.14857939
Kvantil F (1- α , m-1, n-m) : 2.749581683
Pravděpodobnost : 7.486808331E-008
Závěr : Model je významný

Scottovo kritérium multikolinearity

Hodnota kritéria SC : 0.02167527726
Závěr : Model je korektní.

Cook-Weisbergův test heteroskedasticity

Hodnota kritéria CW : 0.02669151118
Kvantil $\chi^2(1-\alpha, 1)$: 3.841458829
Pravděpodobnost : 0.870222895
Závěr : Rezidua vykazují homoskedasticitu.

Jarque-Berrův test normality

Hodnota kritéria JB : 1.146194684
Kvantil $\chi^2(1-\alpha, 2)$: 5.991464547
Pravděpodobnost : 0.5637765229
Závěr : Rezidua mají normální rozdělení.

Waldův test autokorelace

Hodnota kritéria WA : 0.148048603
Kvantil $\chi^2(1-\alpha,1)$: 3.841458829
Pravděpodobnost : 0.7004072017
Závěr : Autokorelace je nevýznamná

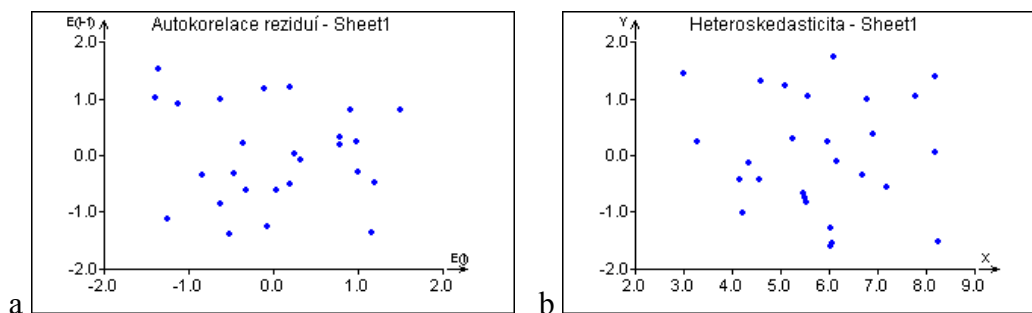
Durbin-Watsonův test autokorelace

Hodnota kritéria DW : -1
Kritické hodnoty DW : 1.01 1.86
Závěr : Negativní autokorelace reziduí není prokázána.

Znaménkový test reziduí

Hodnota kritéria Sg : 0.3858041595
Kvantil $N(1-\alpha/2)$: 1.959963999
Pravděpodobnost : 0.6996417145
Závěr : V reziduích není trend.

Obrázek 26 - Graf autokorelace (a) a Graf heteroskedasticity (b)

Hodnoty MEP i AIC jsou nižší a zároveň hodnota D je vyšší oproti původnímu modelu. Všechny parametry modelu jsou statisticky významné, včetně absolutního členu.

▪ Závěr úlohy

Metodou nejmenších čtverců byl získán model pro data po vynechání odlehlých hodnot. Nalezený model má tvar:

$$y = -59,21 (12,10) + 0,12 (0,02) x_1 - 0,76 (0,34) x_2 + 0,19 (0,05) x_3 - 0,11 (0,05) x_4 - 2,23 (0,42) x_5$$

D = 84,64%

Výnos pšenice je tedy funkcí všech sledovaných parametrů. Statistická významnost absolutního členu znamená, že výnos ovlivňují ještě další parametry, které v pokusu nebyly sledovány. Největší vliv na výnos má v tomto modelu diskriminace izotopu $\Delta^{13}\text{C}$, která souvisí se schopností rostlin hospodařit s vodou. Vzhledem k tomu, že do pokusu byly vybrány odrůdy pšenice s ohledem na jejich schopnost vzdorovat suchu, je míra korelace mezi výnosem a zastoupením $\Delta^{13}\text{C}$ dobře vysvětlitelná. Naopak velmi slabá korelace a nízká hodnota parametru b_4 (HTZ - hmotnost tisíce zrn) svědčí pro to, že byly pro pokus vybrány odrůdy s extenzivními vlastnostmi, neboť moderní odrůdy se vyznačují vysokou hodnotou HTZ a jejím značným vlivem na výnos.